

İZMİR İŞÇİ KURULTAYI

**SİVAS
İŞÇİ
KURULTAYI**

DEMOKRASİ İÇİN EL ELE

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL
Genel Başkan

Şemsi DENİZER
Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU
Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADIÖĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
ERKİN OKAY
MEHMET OHRI

FOTOĞRAFLAR
NİHAT ÜSTÜN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi

Bayındır Sk. No: 10

Yenişehir/ANKARA

Tel: 433 38 24 - 433 31 25 (Santral)

Fax: 433 68 09

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların
düşüncesini yansıtır.

ABONE

Yurtiçi, 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.,
Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.,

.DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Dizgi - Baskı:

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
434 14 71 • ANKARA

AYIN İÇİNDEN

Tes-İş Sendikasının, Konya yolu Beştepe semtinde yeni yaptırdığı bina, 13 Aralık'ta Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından hizmete açıldı. Yapılan törende TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleri ile sendika başkan ve yöneticileri katıldı. Resimlerde Cumhurbaşkanı kurdeleyi keserken ve yeni TES-İŞ Sendikası binası görülüyor.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleri, Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör Özden'e iade-i ziyarette bulundular. Resimde, TÜRK-İŞ yöneticileri Anayasa Mahkemesi Başkanı ile birlikte görülüyor.

İŞÇİ SINIFI VE TÜRK-İŞ UMUTTUR

1993 yılı işçiler ve tüm çalışanlar açısından başarılarla doluydu. Ancak, uğrunda mücadele verdiğimiz birçok konuda da istediğimiz sonuçları elde edemedik.

Sendikali işçiler, 1993 yılında TÜRK-İŞ'in önderliğinde verdikleri mücadelede önemli başarılar kazandılar. 1993 kamu kesimi toplu sözleşme görüşmeleri sırasında birlikte gerçekleştirilen meşru ve demokratik kitle eylemleri, işçi sınıfımızın tarihine şanlı birer sayfa olarak geçti.

1993 yılında toplu iş sözleşmelerimize taşeronlaşmanın önlenmesi ve iş güvencesinin sağlanması konusunda konulan ortak hükümler, toplu sözleşmecilikte sınırlı bir sendikacılık anlayışını aşma çabalarımızın bir kazanımıydı.

TÜRK-İŞ'in daha huzurlu bir toplum ve daha demokratik bir Türkiye için Adana, Sivas ve İzmir'de gerçekleştirdiği işçi Kurultaylarımız da, demokrasi geleneğimizi, gücümüzü ve mücadele kararlılığımızı herkese bir defa daha kanıtladı. Bu kurultaylarımız 1994 yılında da devam edecektir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 4-5 Kasım 1993 günleri yaptığı toplantıda alınan, TÜRK-İŞ'in diğer işçi konfederasyonları ve demokratik kuruluşlarla ortak çıkarlar doğrultusunda diyalog ve işbirliğini geliştirme kararı ve bu doğrultuda atılan somut adımlar da, son ayların önemli olaylarından biri oldu.

1993 yılında birçok haklı talebimiz ise, geçmişteki vaadlere rağmen, yerine getirilmedi.

12 Eylül döneminin, hayatın her alanında ve özellikle de çalışma hayatındaki etkileri, ne yazık ki, azalmadan devam etti, "12 Eylül yasalarıyla ülke yönetmek demokrasi ayıbıdır" diyenler, bu sözlerinin gereklerini yerine getirmediler. Yasaklarının kalkmasına büyük katkımız olanlar, bizim üzerimizdeki yasakların kalkması konusunda parmaklarını oynatmadılar.

Tüm çalışanlar ve özellikle de işçi sınıfımız, uluslararası ve yerli tekeli sermayenin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilen bir özelleştirmenin olumsuz sonuçlarını yaşamaya başladı.

Genel seçimler öncesinde siyasi partilerin programlarında yer almayan biçimiyle bir özelleştirme, IMF ve Dünya Bankası'nın talimatları doğrultusunda, uygulamaya sokuldu. Sayın Tansu Çiller'in bu süreçte sendikalarla görüşme ve işçilere zarar vermemesi konusunda verdiği vadeler ise gündeme bile getirilmedi.

Emeklilerin sorunlarının çözümü doğrultusunda hiçbir somut adım atılmadı.

İşsizlere iş bulmaya, işsizlik sigortası çıkarmaya, 158 sayılı İLO Sözleşmesi'ni onaylamaya ve iş güvencesini yasasına kabul etmeye yönelik ciddi hiçbir girişimde bulunulmadı.

Taşeronlaşma, işçilerin en temel hak ve özgürlüklerini kısıtlamanın bir aracı olarak sistemli bir biçimde 1993 yılında da kullanıldı. İşten atılmalar ve res'en emeklilik uygulamaları arttı. Sermayenin denetimi altındaki medyanın sendikaları yıpratmak için sürdürdüğü saldırılar aralıksız devam etti.

Bütün bu olumsuzluklar bizi umutsuzluğa sürüklememelidir.

Türkiye'de toplumun en geniş sivil örgütlü gücü TÜRK-İŞ'tir. TÜRK-İŞ, sorunları diyalogla çözüme anlaşıyla, gücünü gerektiğinde meşru ve demokratik kitle eylemleriyle gösterme kararlılığını birlikte sürdürmektedir. TÜRK-İŞ bu anlayışıyla yalnızca doğru olanı temsil ettiği işçilerin değil, fakat aynı zamanda işçi sınıfının tümünün ve ayrıca tüm çalışanların hak ve çıkarlarını savunmaktadır. TÜRK-İŞ, tüm çalışanların umudu olmuştur.

TÜRK-İŞ, her yerde, herkese, hemen demokrasi talep ederken, Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının yılmaz savunucusudur. Ülkemizin içinde bulunduğu bu sıkıntılı dönemde, tüm çalışanların umudu olan TÜRK-İŞ, bu doğrultudaki meşru ve demokratik mücadelesini sürdürecektir.

TÜRK-İŞ Yönetim Organları adına, 1994'ün, dünyaya, ülkemize, tüm çalışanlara, işçi sınıfımıza ve TÜRK-İŞ Topluluğuna huzur, demokrasi, barış, özgürlük ve refah getirmesini diliyorum.

İŞÇİ KURULTAYLARI DEVAM EDİYOR

SİVAS VE İZMİR İŞÇİ KURULTAYLARI YAPILDI

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun, 16. Genel Kurul'da belirlenen hedeflere ulaşmak ve yeni politikalar yaratmak amacıyla, yurt ölçüsünde düzenlenmesine karar verdiği işçi kurultaylarından ikisi daha Sivas ve İzmir'de yapıldı.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ve Sendika başkanı ve yöneticileri, her iki ilde de büyük bir coşku ile karşılandı ve yüzlerce araçtan oluşan konvoylar yollarda kurbanlar kesilerek karşılandı.

İşçi Kurultayı münasebetiyle Sivas ve İzmir'de bulunan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, mahalli basın ve televizyon kanallarının muhabirleri ile yaptığı sohbet toplantılarında işçi kurultaylarının amacını ve TÜRK-İŞ'in çeşitli konulardaki görüşlerini açıkladı.

5 Aralık'ta Sivas, 12 Aralık'ta da İzmir'de yapılan İşçi Kurultayları, TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş tarafından yönetildi, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve çok sayıda işçinin konuşmalarından sonra sonuç bildirgeleri okundu.

BAYRAM MERAL'İN SİVAS KONUŞMASI

İşçi Kurultayının yapıldığı Sivas Kültür Merkezi Salonuna büyük bir tezahürat içinde giren TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral "En büyük TÜRK-İŞ" sloganları ile karşı-

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Sivas İşçi Kurultayında konuşmasını yaparken

landı ve sık sık alkışlarla kesilen şu konuşmasını yaptı:

"6 Kasım 1993 günü Adana'da toplanan İşçi Kurultayının ardından, bugün Sivas'ta İşçi Kurultayımızı topluyoruz. 12 Aralık Pazar günü de İzmir'de bir İşçi Kurultayımız toplanacaktır.

TÜRK-İŞ, İşçi Kurultaylarımızla, özellikle yerel seçimler öncesinde, gücümüzü bir defa daha kanıtlamakta, sorunlarımızı ve taleplerimizi tabanımızda bir defa daha görüşmektedir.

İşçiler, sendikalar ve tüm çalışanlar olarak ciddi sorunlarla karşı karşıyayız. Genel Seçimler öncesinde siyasal partilerin verdikleri vaatler yerine getirilmemiştir.

12 Eylül yasaları ile ülke yönetmek ayıbı sürdürülmektedir. Heryerde, herkese, hemen demokrasi talebimiz bir türlü yerine getirilmemiştir.

Terör, enflasyon, işsizlik üçlüsü, halkımızı ezmeye devam etmektedir. Yatırımlar durmuştur. Bu bölgenin insanları, iş ve aş peşinde göçe zorlanmaktadır.

Ülkemize, tüm çalışanlara ve işçi sınıfına zarar verecek bir özelleştirme uygulanmaktadır. Özelleştirme, işsizlik ve sendikasızlaştırma demektir.

Taşeronlaşma yoluyla birçok işçi, en temel sendikal hak ve özgürlüklerinde mahrum bırakılmaktadır.

Yasalardaki haklarını kullanarak sendikalara üye olan işçiler işten çıkarılmaktadır.

20. yüzyılın sona erdiği dönemde, memurların grevli toplu pazarlık hakkı ve siyasal faaliyette bulunma hakları hala tanınmamaktadır.

Vergi adaletsizliği artarak sürmektedir. Katma Değer Vergisinin yükseltilmesi, halkın sırtındaki vergi yükünü daha da artırmıştır. Yeni vergi yasalarında yapılması öngörülen değişiklikler, bu yükü daha da artıracaktır.

Sosyal Sigortalar Kurumu

TÜRK-İŞ ve sendika yöneticileri Sivas'a girişlerinde kurbanlar kesildi (üstte) halay çekildi (ortada) ve yüzlerce araçlık konvoy heyecanla şehre girdi.

SİVAS İŞÇİ KURULTAYINDA KONUŞAN İŞÇİLER

ile ilgili sorunlarımız çoğalmaktadır.

Emeklilere ve dul ve yetimlere insanca yaşama hakkı tanınmamaktadır.

Esnaf ve sanatkar ezilmektedir.

Küçük toprak sahibi köylüler, ürettikleri ürünü değerine satamazken, tarım girdilerinin fiyatları her geçen gün artmaktadır.

Böylesine büyük sıkıntılarla karşı karşıya bulunduğunuz bir dönemde, TÜRK-İŞ, DAHA HUZURLU BİR TOPLUM ve DAHA DEMOKRATİK BİR TÜRKİYE istemektedir.

TÜRK-İŞ hiçbir dönem sorunlar yaratmamıştır. Amacımız, sorunların çözümüdür. Sorunları öncelikle masa başında görüşmeler yoluyla çözmeyi tercih ediyoruz. Ancak, sorunların yaratıcıları ve sorunları çözmeye sorumluluğunu taşıyanlar bu konudaki sorumluluklarını yerine getirmezlerse, TÜRK-İŞ, meşru ve demokratik çizgide gücünü göstermiştir ve göstermeye de-

vam edecektir.

TÜRK-İŞ halkımızın refahı, huzuru ve mutluluğu için her türlü fedakarlığa hazırdır.

TÜRK-İŞ, Anayasamızda ve Tüzüğümüzde yer aldığı gibi, "insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, laik ve sosyal hukuk devletini" savunmaktadır.

TÜRK-İŞ, halkımızın farklı etnik kökenlerden oluşmasını bir zenginlik kaynağımız olarak değerlendirmekte ve bu farklılığı bir bölücülük aracı olarak görmek isteyenlere karşı gereken mücadeleyi vermektedir.

TÜRK-İŞ, ifade edilen amacı ne olursa olsun, her türlü terör, şiddet ve saldırıyı lanetlemekte, halkımızı birleştiren geniş bir hoşgörü ortamını içinde özgürlükçü ve çoğulcu demokrasiyi savunmaktadır.

Sivas İşçi Kurultayı, sizlerin büyük katkılarınızla, ifade ettiğim bu amaçlara hizmet edecektir.

Sivas İşçi Kurultayı'nda ta-

banın sesi bir defa daha kamuoyuna yansıtılacak, gücümüz bir defa daha gösterilecektir.

Sivas İşçi Kurultayı'nda siz Değerli Arkadaşlarımızın ifade edeceği görüşler, TÜRK-İŞ'in yerel seçimlerde ve genel seçimlerde takınacağı tarının belirlenmesine ışık tutacaktır.

Bu inançla, hepinize TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına saygı ve sevgilerini sunuyor, İşçi Kurultayımızın hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum."

BAYRAM MERAL'IN İZMİR KONUŞMASI

İzmir İşçi Kurultayı Yenişehir Kültür Sinemasında yapıldı. İzmir ve civar illerden gelen sendika temsilci ve üyelerinin doldurduğu salon, bayraklar ve dövizlerle donatıldı ve büyük bir tezahüratla TÜRK-İŞ yöneticileri karşılandı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı

Bayram Meral yaptığı konuşmada, koalisyon hükümetinin iki yıllık icraatından memnun olmadıklarını ve verilen sözlerin yerine getirilmediğini, TÜRK-İŞ'in sadece işçilerin değil tüm çalışanların sesini kamuoyuna duyurduğunu söyledi.

Bayram Meral şu konuşmayı yaptı:

"TÜRK-İŞ tarafından 6 Kasım 1993 günü Adana'da ve 5 Aralık 1993 günü Sivas'ta düzenlenen Bölge İşçi Kurultaylarımız, büyük bir katılım ve coşkuyla gerçekleştirilmiştir. Önümüzdeki haftalarda, daha önce ilan edilen program çerçevesinde, Bursa, Samsun, Eskişehir, Erzurum, Diyarbakır ve İstanbul'da Bölge İşçi Kurultaylarımız düzenlenecektir.

Ülkemiz, tüm çalışanlar ve işçi sınıfımız ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. TÜRK-İŞ, özellikle yerel seçimler öncesinde bu sorunları üye tabanıyla bir defa daha tartışmak ve önerilerimizi kamuoyuna iletmek amacıyla, İşçi Kurultaylarına büyük önem vermektedir.

Tüm çalışanların Koalisyon Hükümeti'ne ve mevcut siyasi partilere duydukları güvenin hızla azaldığı günümüzde, TÜRK-İŞ yalnızca işçilerin değil, fakat aynı zamanda memurların, emeklilerin, işsizlerin ve hatta esnaf sanatkarın ve köylülerin de UMUDU OLMAKTADIR. İşçi Kurultaylarımız, bu sorumluluğumuzun bir ürünüdür.

Koalisyon Hükümeti görevde iki yılını doldurmuştur. Koalisyon Hükümeti'ni oluşturan siyasi partilerin yöneticilerinin Genel Seçimler Öncesinde TÜRK-İŞ'te ve meydanlarda verdikleri vaatlerin hemen hemen hiçbirini yerine getirilmemiştir.

Parlamento'da temsil edilen diğer siyasi partiler de, vaatlerini yerine getirmek doğrultusunda çalışma yürütmemişlerdir.

Özel radyo ve televizyonlara çalışma imkanı sağlamak için Anayasa'yı hep birlikte

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş İşçi Kurultayını açıyor.

Büyük bir kalabalığın heyecan içinde izlediği İşçi Kurultayında, konuşmacılar hükümeti eleştirdi ve TÜRK-İŞ'in politikasına destek verdi...

değiştirenler, sendikalar hak ve özgürlüklerin yeniden sağlanması için Anayasa değişikliğini gündeme getirmekten bile kaçınmaktadırlar.

Koalisyon Hükümeti, iki yıllık icraatıyla, ücretli emek ile sermaye arasındaki sorunlarda çok açık bir biçimde sermayenin yanında yer almıştır.

Koalisyon Hükümeti, iki yıllık icraatıyla, IMF ve Dünya Bankası ile ülkemizdeki tüm çalışanlar arasındaki sorunlarda, çok açık bir biçimde uluslararası tekelleri sermayenin yanında yer almıştır.

Koalisyon Hükümeti, iki yıl-

lık icraatıyla, vatani için her şeyini feda etmeye hazır çalışanların değil, karlarını ve servetini daha da artırmaktan başka bir düşüncesi olmayanların yanında yer almıştır.

Parlamento'da temsil edilen diğer siyasi partilerin de bu temel konularda Koalisyon Partilerinden farklı davranışını söylemek, ne yazık ki, mümkün değildir.

Ancak, TÜRK-İŞ, siyasi partilerimizin bu tavına rağmen, Parlamento'ya olan inancını her zamankinden daha fazla korumaktadır.

Sorunlarımızın çözüm yeri öncelikle Parlamento'dur.

İZMİR İŞÇİ KURULTAYINDA KONUŞAN İŞÇİLER

TÜRK-İŞ, Parlamentomuzu her türlü saldırıya karşı korumayı bir namus borcu kabul etmektedir.

TÜRK-İŞ, yerel seçimler öncesinde, yalnızca işçi sınıfının değil, fakat aynı zamanda tüm çalışanların bağımsız sesini ve taleplerini kamuoyuna duyurmaya devam edecektir.

Halkımızın sorunları sürmektedir.

Terör, enflasyon ve işsizlik, ülkemizin ve tüm çalışanların ortak sorunudur.

Terörle etkin bir mücadele sürdürülmelidir. Terör, demokrasinin düşmanıdır. İfade edilen amacı ne olursa olsun, teröre, her türlü silahlı eyleme, baskıya, şiddete, katliamlara karşıyız.

Ancak, terörle mücadelede hukuk devleti anlayışından ayrılmamak, Parlamento Demokrasi dışında çözümler aramamak gerektiğine de inanıyoruz.

Terör bahane edilerek, 12 Eylül yasaları ile ülke yönet-

mek ayıbının sürdürülmesini protesto ediyoruz.

Terör ileri sürülerek, Terörle Mücadele Yasası'nda demokratik hak ve özgürlüklerimizi daha da kısıtlayacak düzenlemelere gidilmesine karşı çıkıyoruz.

TÜRK-İŞ, "demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti"nin yılmaz savunucusudur.

Değerli Arkadaşlarım,

Demokrasinin ön şartı laikliktir.

Demokrasinin savunucusu ve koruyucusu olan TÜRK-İŞ, Atatürk'ün önderliğinde kurulan laik Cumhuriyet'in de yılmaz savunucusudur.

TÜRK-İŞ, halkımızın farklı etnik kökenlerden oluşmasını önemli bir zenginlik kaynağımız olarak kabul etmektedir.

Bu köken farklılığımızı, ırkçılığın her türünün reddedildiği bir ortak potada kaynaştırmak, öncelikle işçi sınıfının ve aynı zamanda tüm halkımızın ve ülkemizin yararına.

TÜRK-İŞ, bu zenginlik kay-

nağımızı bölücülük aracı olarak kullanmaya çalışanların ülkemizin olduğu kadar, işçi sınıfının da düşmanı olduğunu bir defa daha ilan etmektedir. TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının önde gelen savunucusudur.

Hükümetin, sosyal devlet anlayışı gereği olarak, enflasyon ve işsizlik sorunuyla mücadele etmemesi, tüm çalışanların, emeklilerin ve işsizlerin hayatını çekilmez hale getirmiştir.

Vatandaşlarımız devlete her zaman sahip çıkmıştır ve çıkmaktadır. Devlet de vatandaşlara sahip çıkmalıdır. Devlet, vatandaşlarını kaderleri ile başbaşa bırakamaz, bırakmamalıdır.

Ülkemizde 12 Eylül askeri yönetimi döneminin Anayasası, yasaları ve yasakları hala sürmektedir.

Bugün devleti yönetme görevini üstlenmiş birçok politikacının siyaset yasağının

kalkmasında TÜRK-İŞ'in büyük katkısı olmuştur. Ancak bu politikacılar, Türkiye'de işçiler, memurlar ve sendikalar üzerindeki yasakların kaldırılması konusunda üzerlerine düşen görevleri, vaatlerine rağmen, yerine getirmemişlerdir.

TÜRK-İŞ, uluslararası ve yerli tekeli sermayenin çıkarları doğrultusunda ve halkımızın aleyhine bir özelleştirmenin derhal durdurulmasını talep etmektedir. TÜRK-İŞ, sendikalarla görüşülmeden, çalışan işçiler için iş güvencesi sağlanmadan, işsizlik sigortası çıkarılmadan, satışlardan elde edilen gelirlerin hangi yeni yatırımlarda kullanılacağı projelerle açıklanmadan, yangından mal kaçırıcısına, bazı çevrelere KİTlerin peşkeş çekilmesine karşıdır.

TÜRK-İŞ, işçileri sendikasıylaştırmayı amaçlayan taşeronlaşma uygulamasının derhal durdurulmasını, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış 94 sayılı Sözleşmesi'nin ve ilgili Bakanlar Kurulu kararının uygulanmasını talep etmektedir.

TÜRK-İŞ, sendikalaşma hakkını kullanan işçilerin işten çıkarılmasını protesto etmektedir. TÜRK-İŞ, işçilik giderlerini düşürmek amacıyla işçi atılmalarının ve kamu kesiminde resen emeklilik uygulamalarının durdurulmasını talep etmektedir. TÜRK-İŞ, devletin istihdam yaratıcı yatırımlara gitmesini, iş güvencesi yasasını kabul edilmesini, 158 sayılı ILO Sözleşmesi'nin onaylanmasını ve işsizlik sigortasının çıkarılmasını istemektedir.

TÜRK-İŞ, memurların grevli toplu pazarlık hakkına ve siyasal faaliyette bulunma hakkına derhal karışmalarını istemektedir.

TÜRK-İŞ, emeklilerin sorunlarının çözümüne öncelik tanınmasını talep etmektedir.

TÜRK-İŞ, Sosyal Sigortalar Kurumu'nun demokratikleştirilmesini, SSK çalışanlarına insanca yaşama ve çalışma ko-

İşçi Kurultayına katılan TÜRK-İŞ heyeti Cumhuriyet alanında Atatürk anıtına çelenk koydu ve saygı duruşunda bulundu

şullarının sağlanmasını, SSK hizmetlerinin yeterli hale getirilmesini istemektedir.

TÜRK-İŞ, esnaf ve sanatkarın ve küçük üretici köylülerin sorunlarının çözülmesini talep etmektedir.

TÜRK-İŞ, kendisini, yalnızca üyelerinin değil, fakat aynı zamanda tüm çalışanların temsilcisi olarak kabul etmektedir. TÜRK-İŞ, halkımızın yararına olduğuna ikna edildiği her adımı atmaya hazırdır.

Günümüzde tüm çalışanları ilgilendiren en önemli sorunlardan biri, ülkemizdeki vergi adaletsizliğidir.

Türkiye'de giderek genişle-

yen bir kesim, vergi kaçırma alışkanlık haline getirmiştir. Yeni vergi tasarısı da, bu kayıt-dışı kesimin vergilendirilmesi açısından önemli önlemler getirilmemektedir.

Türkiye'de başta büyük toprak sahipleri olmak üzere, birçok kesimden hiç vergi alınmamaktadır. Yeni vergi tasarısında, bu kesimlerin etkin bir biçimde vergilendirilmesi konusunda önlemler yoktur.

Türkiye'de sermaye ve servet gelirleri, birçok istisna ve muafiyetten yararlanmaktadır. Yeni vergi tasarısı, bu istisna ve muafiyetlerde önemli azalmalar getirmemektedir.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral salona girişinde işçiler tarafından atılan karanfillerle karşılandı...

İzmir İşçi Kurultayının yapıldığı Kültür Sinemasında büyük bir heyecan yaşandı. Resimde Kurultay'da işçilerin konuşmalarını izleyen TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Üyeleri ve sendikacılar görülüyor.

Türkiye'de en yoğun biçimde vergilendirilen, ücretlilerdir. Yeni vergi tasarısı ile, ücretliler üzerindeki vergi yükü ağırlaşacaktır. Özellikle özel tüketim vergisi ile tüm çalışanların sırtındaki yük daha da artmaktadır.

Katma Değer Vergisi oranının artırılması, tüm çalışanlara yönelik yeni bir olumsuzluktur.

Tasarrufu teşvik kesintileri ile oluşturulan fonun yönetimi, ne yazık ki, hala bu fona tek kuruluş katkısı olmayan Hükümetin elindedir. TÜRK-İŞ, bu fonun yönetiminin de demokratikleştirilmesini, 6 yıl süreyle fona katkıda bulunan işçi ve memurların, bu döneme ilişkin kendi katkılarını, işveren katkılarını ve bunların nemalarını alabilmelerini talep etmektedir.

TÜRK-İŞ, tüm çalışanları ilgilendiren bu temel konularda diğer demokratik kuruluş-

larla işbirliği yapmakta ve yerel seçimler öncesinde Koalisyon Hükümeti'ni ve siyasi partilerin tümünü bir defa daha uyarılmaktadır. Bu Kurultay'da tabanımızın, meşru ve demokratik kitle eylemleri isteyen güçlü sesi, kamuoyuna bir de-

fa daha duyurulacaktır.

İzmir İşçi Kurultay'ının bu meşru ve demokratik mücadelemize önemli katkılarda bulunacağı inancıyla, TÜRK-İŞ Yönetim Organları adına hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, İzmir'de Kurultaydan bir gün önce yaptığı basın toplantısında görülüyor.

İŞÇİ KURULTAYLARI SONUÇ BİLDİRGESİ

TÜRK-İŞ'e üye sendikamızın İzmir Bölgesindeki şube yönetimleri, işyeri sendika temsilci ve baş temsilcileri ve üyeleri, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun kararı üzerine, 12 Aralık 1993 günü İzmir'de Ülkü Sineması'nda toplanmış ve ülkemizin ve işçi sınıfımızın karşı karşıya bulunduğu sorunlar ve çözüm yolları konusunda aşağıdaki bildirgeyi kamuoyuna duyurmaya karar vermişlerdir.

Türkiye, tüm çalışanlar ve işçi sınıfımız, Cumhuriyet döneminin en derin ekonomik ve toplumsal bunalımıyla karşı karşıyadır.

Demokrasiye inananmayan güçlerin terör ve şiddet eylemleri, katliamları ve çeşitli biçimlerdeki saldırıları sürmektedir. Failli meçhul cinayetler engellenememektedir. Yabancılar dumaştır. İşsizlik ve enflasyon, tüm çalışanların, emeklilerin, ev kadınlarının, gençlerin hayatını zehir etmektedir.

Uluslararası ve yerli tekelci sermayenin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilen bir özelleştirme, taseleronlaştırma, işten çıkarmalar, zorunlu emeklilik, kaçak işçilik ve benzeri uygulamalarla, demokrasinin, laikliğin ve işçi haklarının en önemli savunucusu olan sendikalar zayıflatılmak istenmektedir.

Siyasi partiler, Genel Seçimlerden önce verdikleri vaatleri tutmamıştır. Kocalsyon Hükümetini oluşturan partiler olduğu kadar, diğer partiler de Türkiye'de her yerde, herkese, hemen demokrasi sağlanacağı görevinin gereklerini yerine getirmemişlerdir.

Tüm çalışanların sırtındaki yük, katma değer vergisi oranının yükseltilmesiyle daha da artmışken, gündeme getirilen yeni vergi yasası, tüm çalışanlar için yeni sorunlar yaratmaktadır.

TÜRK-İŞ İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, bu koşullarda, TÜRK-İŞ'in ortak sorunları görüşmek ve birlikte çözüm yolları aramak amacıyla, diğer demokratik kuruluşlarla işbirliği yapmasını olumlu ve zorunlu bir gelişme olarak değerlendirmektedir.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, TÜRK-İŞ'in ve tüm çalışanların, Anayasamızda belirtildiği biçimde, insan haklarının, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin, Atatürk ilkelerinin, millî, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışının yılmaz savunucusu olduğunu bir daha ilan etmektedir.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, ül-

kemizi ve işçi sınıfını bölmeye çalışan şiddet ve terör eylemlerine karşı etkili bir mücadele yürütülmesini istemektedir. İşçi Kurultayımız, terör bahane edilerek, ülkemizin demokratikleşme sürecinin geciktirilmemesini, 12 Eylül döneminin kalıntılarının derhal temizlenmesini, failli meçhul cinayetlerin önlenmesini, terörist ve örgütlü destekçileri ile halkımız arasında özenle ayırım yapılmasını ve atılan her adımda hukuk devleti anlayışıyla hareket edilmesini talep etmekte; parlamenter demokrasiye olan inancını ve parlamenter demokrasiyi koruma kararlılığını bir daha açıklatmaktadır.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, 12 Eylül döneminin kalıntılarının temizlenmesi vaatlerinin tutulmamasının ötesinde, Terörle Mücadele Yasası'nda ve diğer mevzuatta yeni anti-demokratik düzenlemelere gidilmek istenmesini de tepkiyle karşılamaktadır.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, TÜRK-İŞ'in daha huzurlu bir toplum ve daha demokratik bir Türkiye yaratma mücadelesini tüm gücüyle desteklemektedir. Huzur ve demokrasi ayrılmaz bir bütündür. Kurultayımız, terörün her türünü, katliamları, düşünceleri zorla, şiddetle ve silahla kabul ettirme girişimlerini, huzuru ve demokrasinin düşmanı olarak ilan etmekte ve lanetlemektedir. Kurultayımız, Misak-ı Milli sınırları içinde Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının yılmaz savunucusudur.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, işçi sınıfının ayrılmaz bir parçasını oluşturan memurları ve sözleşmeli personeli, grevli toplu pazarlık ve siyasal faaliyetlerde bulunma haklarının tommasını talep etmekte, kamu çalışanlarının bu uğurda verdikleri meşru ve haklı mücadeleyi desteklemektedir.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, enflasyonun önlenmesini, işten çıkarılmaların durdurulmasını, taseleronlaşmanın engellenmesini, 94 sayılı İLO Sözleşmesinin ve ilgili Bakanlar Kurulu Kararının uygulanmasını, uluslararası ve yerli tekelci sermayenin çıkarları doğrultusunda bir özelleştirmeye son verilmesini, işsizliğin artırdığı kalınlımasını, iş güvencesi yasasının çakılmasını, 158 sayılı İLO Sözleşmesinin onaylanmasını, işsizlik sigortasının uygulanmasını, 12 Eylül döneminin tüm anti-demokratik düzenlemelerinin kaldırılmasını emeklilere insanca ya-

şama şartlarının sağlanmasını, yolsuzluklarla ve rüşvetle etkili bir biçimde mücadele edilmesini ve TÜRK-İŞ belgelerinde yer alan diğer isteklerin gerçekleştirilmesini istemektedir.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, 6 yıl süreye tasarrufu teşvik fonuna para yatmış işçilerin, bu parayı, işveren katkılan ve bunların nemalanlarıyla birlikte adabilmelerini talep etmektedir.

Vatandaşlarımız ve özellikle tüm çalışanlar, devletimize sahip çıkmaktadır. Devlet de vatandaşın sahip çıkmalıdır. Devlet, vatandaşın kaderleriyle başbaşa bırakmamalıdır; sosyal devlet anlayışı uygulanmalıdır.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, sermayenin denetimi ve güdümündeki basın ve televizyon kanallarını ve bizim ödediğimiz vergilerle finanse edilen TRT'yi, sermaye yanlısı ve sendika karşı yaygın politikaları nedeniyle kınamaktadır. TÜRK-İŞ'in bir televizyon kanalı kurması veya kiralamasını ve ayrıca, TRT Yasasının değiştirilerek TRT yayınlamının tarafsızlaştırılması için mücadele etmesini istemektedir. Kurultayımız, bu amaçla istenen her türlü ek katkıyı yapmaya hazır olduğunu açıklamaktadır.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, yerel ve genel seçimler öncesinde, bu isteklerimizin tüm teşkilatımıza ve tüm çalışanlara duyurulmasını, halkımızın taleplerine ve işçi sorunlarına yakınlık göstermeyen siyasi düşüncelere karşı işçilerin politikadaki bağımsız ağırlığının hissettirilmesini talep etmektedir.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, vergi adaletsizliğinin en kısa sürede giderilmesini ve az kazananlardan çok kazananlardan çok vergi alınacak bir vergi düzenine geçilmesini sağlamak amacıyla, gerektiğinde tüm çalışanların katılacağı meşru ve demokratik kitle eylemlerine başvurulmasını istemektedir.

İzmir Bölgesi İşçi Kurultayı, Türkiye'nin ve dünyanın huzur, mutluluk, barış, özgürlük ve demokrasi dolu geleceğini yaratacak gücün, işçi sınıfının öncülüğündeki tüm çalışanlar olduğuna olan inancını bir daha ifade etmektedir.

YAŞASIN TÜRK-İŞ!

YAŞASIN İŞÇİ SINIFI!

YAŞASIN TÜM ÇALIŞANLARIN BİRLİĞİ!

TÜRK-İŞ Genel Başkanı
Bayram Meral

Bayram Meral "Madenlerin özelleştirilmesi maden işçisinin sömürülmesidir"

"Osmanlı İmparatorluğu yabancı maden şirketlerinin talanına maruz kalmıştı. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti bu madenlerin çoğunu millileştirdi ve kamu kuruluşu haline getirdi. Türkiye Kömür İşletmeleri ve Türkiye Taşkömürü Kurumu gibi kuruluşlar, ülkemizin bağımsızlığını ve çalışan insanlara duyulan saygının ifadesidir. Bu kuruluşlar, yatırım-yaptıkları yörelere uygarlığı götürmüşler, ülkemizdeki bölgesel dengesizliğin azaltılmasına büyük katkılarda bulunmuşlar, işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerine önemli ölçüde uymuşlar, iş imkanı yaratmışlar, yasalarda yer alan işçi haklarını uygulamışlar, sendikal hak ve özgürlüklere saygı göstermişlerdir."

"Madenlerin özelleştirilmesi, maden işçisinin olağanüstü yoğun bir biçimde sömürülmesi ve ülkemizin kaynaklarının heba edilmesi gibi bir sonuç doğuracaktır."

"TÜRK-İŞ, halkımızın, memurların, işsizlerin, emeklilerin, esnaf ve sanatkarın yararına olan her adımı desteklemektedir."

"Sayın Başbakan, özelleştirme ile elde edilecek kaynaklarla işsizlere iş yaratacak yeni yatırımların yapılacağını ileri sürmüştür."

"İstihdam yaratıcı yatırım yapmak evimizin arka bahçesinde kümes kurmaya benzer. Sayın Başbakan özelleştirme ile elde edilecek kaynakların hangi yatırımlarda kullanılacağına ilişkin hiçbir program veya proje açıklamamıştır."

"Sayın Başbakan, özelleştirme ile elde edilecek fonların emeklilerin sorunlarının çözümünde ve esnaf-sanatkarlara

kredi verilmesinde kullanılacağını ileri sürmüştür."

"Emeklilerin hangi sorununun çözümü için hangi para ayrılmıştır. Hangi satıştan elde edilen gelir, Halkbank'a aktarılmış ve esnafa kredi olarak verilmiştir?"

"TÜRK-İŞ, özelleştirme konusunda bugüne kadarki uygulamaların, vadelerin hiçbirine uymadığı tespit etmektedir. KİT satışlarının asıl amacı, kamu açıklarının kapatılması ve özellikle de iç ve dış borçların anapara ve faizlerinin geri ödenmesidir"

"KİT'lerin zararının nedeni, gerektiği gibi halkın yararına çalıştırılmamış olmasıdır. KİT'ler, özel sektöre teknik personel ve yönetici yetiştirmiştir. KİT'ler, özel sektör için maliyetinin altında fiyatlarla satılacak temel girdileri üretmiştir. KİT'ler, özel sektörün piyasada satılmayan mallarını yüksek fiyatlarla satın almıştır. KİT'ler, iktidardaki partilerin yakınlarının arpağı olarak kullanılmıştır. KİT'ler, bu kadar ek yüke rağmen, yine de ayakta kalabilmişlerse, burada övülmesi gereken, vatani ve milleti için her türlü fedakarlığı göze almış işçiler ve onların sendikalarıdır."

"KİT'lerin özelleştirilmesinden söz edenler öncelikle kamu bankalarına el atmalı, batık kredilerin kimlere verildiğini açıklamalıdır."

"TÜRK-İŞ, Türkiye Maden-İş Sendikamızın özelleştirmeye karşı gerçekleştirdiği kampanyayı ve eylemlerini yürekten desteklemekte, bu haklı ve meşru mücadeleye katılan tüm yönetici ve üyeleri kutlamaktadır."

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Türkiye Maden-İş sendikası tarafından özelleştirmeye karşı yürütülen kampanya sırasında divriği şubesi başkanı ve üyelerinin maruz kaldığı protestoyu protesto etti.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in açıklaması şöyledir:

"TÜRK-İŞ, Türkiye Maden-İş Sendikası'nın Türkiye Kömür İşletmeleri'nde gündeme getirilen özelleştirme girişimi karşısında sürdürdüğü haklı, meşru ve demokratik mücadeleyi yürekten desteklemektedir."

"Bu meşru kampanya sırasında Maden-İş'in Divriği Şube Başkanı Murteza Yıldırım'ın ve diğer üyelerin gözaltına alınmalarını, yasal afişlerin yırtılmasını ve uygulanan baskılan protesto ediyoruz."

"TÜRK-İŞ, borç ödemek ve genel olarak kamu açıklarını kapatmak amacıyla, yerli ve yabancı tekeli sermayenin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilen bir özelleştirmeye karşıdır. Türkiye Kömür İşletmeleri'nin özelleştirilmesi girişimlerini de bu kapsamda değerlendiriyoruz ve kesinlikle karşı çıkıyoruz."

**TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri
Enver Toçoğlu**

SORU: Zorunlu tasarruf kesinti oranlarının düşürülmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP: Zorunlu tasarrufla devlet veya işverence sağlanan katkı oranının % 6'dan % 3'e, işçiden yapılan kesintinin ise % 4'ten % 2'ye düşürülmesi, Bakanlar Kurulunca işçi sendikalarına danışmadan alınmış bir karardır. Merseyden önce, doğrudan doğruya işçileri ilgilendiren konularda sendikalara danışılması gerektiğini düşünüyorum.

Katkı ve kesinti oranlarının düşürülmesi, işçiden çok işverene yarar getirir nitelikte bir gelişmedir. İşverenler, oranların düşürülmesinden % 3 oranında bir yarar sağlarken, indirimin yaklaşık yarısı vergiye gideceğinden işçinin ücretinden % 2'lik bir artış olmayacaktır. Dolayısıyla, yapılan değişiklik, işçinin aylık brüt ücretinin % 4'lük bir bölümünün işveren ve devlet arasında paylaşılması anlamını taşımaktadır. Çünkü, ücretler bu kaybı telafi edecek biçimde artırılmayacaktır.

SORU: Nema ve biriken tasarrufların işçiye ödenmesi konusundaki gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP: Bilindiği gibi, Nisan 1988'de yürürlüğe giren Çalışanların Tasarrufla Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair 3417 sayılı Yasa, fonda biriken tasarrufların ve nemaların geri ödenme koşullarını ayrıntılı olarak düzenlemiştir. 1992 yılı nema ödemeleri 1993 yılı başında yapılmış, 1993 yılına ait ödemelerin ise 1994 başında yapılacağı açıklanmıştır. Bugüne kadar, fonda biriken paralar enflasyon oranının altında kalan değer kazanmış ve devlet bu paraları düşük faizli kredi gibi kullanmıştır.

Yasaya göre, uygulamanın başlangıcından 6 yıl sonra, işçiler, eğer isterlerse, fonda biriken paranın yalnızca kendilerinden yapılan kesinti kısmını alabileceklerdir. Bu hak Nisan 1994'te doğmaktadır. Başında

Zorunlu tasarruf konusunda Toçoğlu'nun değerlendirmesi

çıkan haberler, hükümetin bu süreyi uzatma eğilimi içinde olduğu yönündedir.

Çalışanlar olarak talebimiz, nemaların ve biriken tasarrufların zamanı geldiğinde eksiksiz ödenmesidir.

SORU: Genel olarak "zorunlu tasarruf" uygulamasına ilişkin düşünceniz nedir?

CEVAP: Zorunlu tasarruf uygulaması 1988 yılında yürürlüğe sokulduğunda ve izleyen birkaç yıl boyunca TÜRK-İŞ ve bağlı sendikaların yoğun tepkisiyle karşılanmıştı. Net olarak ifade ettiğimiz talep, zorunlu tasarruf uygulamasına son verilmesiydi. Bu talep, o dönemin koşullarında haklıydı.

Aradan geçen 5.5 yıllık süre içinde fonda çok büyük bir birikim oldu. Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığının yaptığı açıklamaya göre, 1 Ekim 1993 itibarıyla fonda biriken para yaklaşık 54 trilyon lira idi. Bu paranın büyük bölümü Kamu Ortaklığı Fonu TEK TPAO, Şeker Fabrikaları ve devlet tahvillerine yatırıldı ve kamu açıklarını kapatmak amacıyla kullanıldı. Fonda biriken paraların ne şekilde değerlendirileceği konusunda sendikalara hiç danışılmadı.

TÜRK-İŞ'in 16. Genel Kurulu, zorunlu tasarruf ve konut edindirme kesintileri konusunda şu kararı almıştır: "Zorunlu tasarruf ve konut edindirme kesintileri ya işçilere lade edilmeli, ya da bu fonların yönetimi işçilerin ve memurların demokratik biçimde seçilecek temsilcilerine devredilmelidir."

SORU: Nema ve tasarruflar işçilere ödenmezse ne yapılması düşünüyor?

CEVAP: Konuyu düzenleyen bir yasa vardır. Devlet, bu yasanın hükümlerine uymak zorundadır. Hükümet, 1993 yılı nema ödemelerindeki gecikmeye sert bir tepki göstermemiş olmamızla bakarak tavrımızın hep böyle olacağını sanımadır. Geciken nema ödemelerinin 1994 yılı başında yapılmasını ve 1 Nisan 1994'ten itibaren de 6 yılı dolurana kadar talepte bulunulmanın haklarını ödenmesini ıtlizlikle izleyeceğiz.

Hükümet, konuyu düzenleyen yasa üzerinde istediği gibi oynama tavrını terk etmelidir. Ödemelerin zamanında yapılması durumunda, yasal haklarınıza kullanacağımız ve gerekli tepkiyi göstereceğimiz bilinmelidir.

Milletvekillerini seçtirmeme kampanyası

**TÜRK-İŞ Genel Sekreteri
Şemsi Denizler**

TÜRK-İŞ, işçi emeklilerinin sosyal yardım zammının bütçeden karşılanmasına karşı çıkan Maliye Bakanını ile Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 4 üyesini "teşhir" edilmesini kararlaştırdı.

Konfederasyon Genel Sekreteri **Şemsi Denizler**, 1994 yerel seçimlerinde bu 5 milletvekilinin üyesi olduğu partilere o illerde oy verilmesi kampanyası açacaklarını bildirdi. Şemsi Denizler, şunları söyledi:

"TÜRK-İŞ, 29 Kasım 1993 günü TBMM Plan ve Bütçe komisyonu üyelerine gönderdiği bir yazı ile sosyal yardım zammı yükünün SSK'nın sırtından alınarak devlete aktarılmasını ve böylece SSK'nın sorunlarına köklü çözümler bulunmasını istedi. Ancak komisyonda bu yönde verilen bir önerge gündeme bile alınmadı. Bu nedenle sosyal yardım zammının devlet bütçesinden karşılanmasına karşı çıkan başta Maliye Bakanı **İsmet Ahilla (DYP-Afyon)** olmak üzere Komisyon Başkanı **İlyas Aktaş (DYP-Samsun)**, Komisyon Başkan Vekili **Mehmet Dönen (SHP-Hatay)**, Komisyon Sözcüsü **Yılmaz Ovalı (DYP-Bursa)** ile Komisyon Katibi **Hayri Doğanlı (DYP-Antalya)** şiddetle protesto ediyoruz. Maliye Bakanı ve 4 milletvekilinin bu tavrını yerel seçimlerde oy kullanacak tüm çalışanların ve emeklilerin dikkatine sunuyoruz".

Şemsi Denizler, TÜRK-İŞ'in 1965 seçimlerinde 9 milletvekili aleyhine kampanya açtığını ve bunlardan 6'sının seçilmemesinde önemli ölçüde etkili olduğunu hatırlattı.

Bir yılda 27 eğitimde

2233 kursiyer işçi

eğitim gördü

- **TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç "Tarihsel geliş belirleyen bir kesimin eğitimi giderek önem kazanmıştır" dedi**

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreterliği tarafından, 1993 Ocak-Aralık döneminde yoğun bir eğitim çalışması yapıldı.

6 Ana bölümde yapılan 27 eğitimde toplam 2233 kursiyer eğitim gördü.

Çevre Bakanlığı ile ortaklaşa düzenlenen 15 "**Çevre ve İşçi Sağlığı-İş Güvenliği**" seminerine 1529 kursiyer, 6 "**Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi**" seminerine 293 kursiyer, 3 "**Kadın İşçiler Eğitimi**" seminerine 160 kursiyer, 1 "**TÜRK-İŞ/ üye kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri**" toplantısına 22 kursiyer, 1 "**Endüstri İlişkilerinde 93'e bakış**" seminerine 210 kursiyer, 1 "**TÜRK-İŞ/AHİK ortak eğitim çalışmasına**" 19 kursiyer, 19 TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde üye kuruluşlarımızın toplantılarında da 1457 kursiyer katıldı.

Konu ile ilgili olarak bir açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, "İşçi Hareketi gibi, toplumsal gelişme ve değişimlerden en çok etkilenen, tarihsel geliş belirleyen, tarihsel gidişe yön veren bir kesimin eğitimi giderek daha büyük bir önem kazanmış bulunmaktadır" dedi ve şu görüşlere yer verdi:

"Eğitimin etkin, kendinden

beklenen amaçları gerçekleştireci bir görev yapabilmesi için, toplumun ve işçi hareketinin içinde bulunduğu koşulların sağlıklı bir değerlendirilmesi yapılmak zorunluluğu vardır.

İçinde bulunduğumuz dönem, eğitimde demokrasinin önemine, demokratik hayat ile işçi hareketinin birlikte doğup geliştiğine, sendikal disipline, sendikalarından demokratik merkeziyetçiliğin önemine yoğun bir yer verecek, işçilerimizi demokratik hayatı tehlikeye sokacak her türlü girişim ve eylemden sakındırmak ve bunları karşısında uyanık bulunmalarını sağlamak ve bunun bilincini vermek gerekmektedir.

İşçilere çağın getirdiği yenilikleri, yurt gerçeklerini öğretmek bütünleşmek zorundayız. Eğitimlerde sorunlara, emek açısından bakmak, yurt ve dünya olaylarını emek açısından değerlendirmek uzun vadede eğitimin temelini oluşturmaktadır.

Bu amaçla 1993 yılı içinde yoğun bir eğitim programı gerçekleştirilmiştir. Önümüzdeki dönemde, bu programı daha da artırarak, çok sayıda işçimizin eğitimini yapmak karardırız."

TÜRK-İŞ
Genel
Eğitim
Sekreteri
Salih
Kılıç

TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Bürosu kuruldu

TÜRK-İŞ ile ILO arasında belirlenen proje çerçevesinde çalışan çocukların sorunlarını gündeme getirmek, bu konuda çeşitli kuruluşların hareketine geçmek, somut önlemler almak amacıyla "**TÜRK-İŞ ÇALIŞAN ÇOCUKLAR BÜROSU**" kuruldu.

Konuyla ilgili olarak TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç şu açıklamayı yaptı:

"Çalışan çocuklarımızın somut önlemler alınması, özellikle ülkemizde sigortasız çalıştırılıp her türlü tehlikeye maruz kalmaları gibi olumsuzluklar karşısında, Uluslararası Çalışma Örgütü ILO ile ortak bir proje ürettik. Bu projeye göre; çalışan çocuklarımızın sorunlarına çözümler aramak, yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde bu bilinci pekiştirmek, ülkemizdeki yasalarla uluslararası düzeydeki yasalar arasındaki farklılıkları belirlemek, bu konularda Hükümete politika ve seçenekler sunmak amacıyla büroyu kurduk. Bu büroların sendikalarımızda da kurulması için çalışmalarımız sürecektir, koordineli çalışarak etkin çalışmalar yapılacaktır."

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreterleri toplantısı yapıldı

TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen "Üye kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri toplantısı" 22-24 Aralık tarihleri arasında Sapanca Vakıf Otelinde yapıldı.

Genel Eğitim Sekreterleri ve eğitim uzmanlarının katıldığı toplantıyı bir konuşma ile açan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç "Sendikalar hayatın varlığı ve çalışan toplumun haklarının gelişmesi demokrasie bağlıdır" dedi.

Üç gün süren toplantının ilk gününde "Çalışan Çocuklar Projesi", ikinci günü "SSK/SEATS İşçi Sağlığı Aile Planlaması Projesi" semineri ve son günü de grup çalışmaları yapıldı.

Çalışan Çocuklar Projesi üzerinde, Prof. Dr. Alpaslan Işıklı, Prof. Dr. Öner Eypenci, Doç. Dr. İrfan Yazman, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Ünal Karasu tebliği sundular.

İşçi Sağlığı Aile Planlaması projesi bölümünde de Dr. Ali Tekin Çelebioğlu, Dr. Nilgün Kırcaioğlu görüşlerini açıkladılar.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Çalışma Genel Müdürü İsmail Bayar'ın da katıldığı seminerde konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç özetle şu konuşmayı yaptı:

"11 Ağustos 1993 tarihinde imzalanıp ILO/TÜRK-İŞ işbirliği ile gerçekleştirilen Çalışan Çocuklar projesi ile Aile Planlaması projesi, 1994 yılı eğitim programlarımız içinde önemli bir yer alacaktır. İşçi hareketinin zor günlerinde de olsa, bu faaliyet hem ülkemiz açısından hem uluslararası boyutunun önemine inamarak sürdüreceğiz.

12-14 yaş grubunda 4 milyon, 12-19 yaş grubunda da 10 milyon çocuk işgücüne katılmaktadır. Türkiye'de çalışan her yüz kişiden 17'si çocuk yaşıdır. İş Yasasının 67. maddesi 15 yaşından küçük çocukların çalışamayacağını emretmektedir. Sosyal güvenlikten yoksun bu çocukların sorunları ile ilgilenmek Konfederasyonumuzun Genel Kurul kararıdır.

TÜRK-İŞ olarak sadece ekonomik sorunlarla değil, toplumsal sorunlarla da yakından ilgililiyiz. Sendikalar hayatın varlığı ve çalışan toplumun haklarının gelişmesi demokrasie bağlıdır. Üç günlük çalışmalarımız arasında, özelleştirme, taşeronlaşma, gelir dağılımı, işsizlik, enflasyon ve terörle mücadele konuları üzerinde de önemle duracağız."

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreterleri toplantısına katılan Genel Sekreter ve Eğitim uzmanları toplu halde...

Samsun'da TÜRK-İŞ Eğitim Merkezinde yapılan "Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi" seminerine katılan kursiyerler...

dikalar hayatın varlığı ve çalışan toplumun haklarının gelişmesi demokrasie bağlıdır. Üç günlük çalışmalarımız arasında, özelleştirme, taşeronlaşma, gelir dağılımı, işsizlik, enflasyon ve terörle mücadele konuları üzerinde de önemle duracağız."

SAMSUN SEMİNERİ

1993 yılının son "Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi" semineri 6-10 aralık 1993 tarihlerinde Samsun'da yapıldı.

Toplantıya üye kuruluşlarımızı temsilen 41 yönetici katıldı.

Seminerin açılışında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç "1994'deki zor

günlerimizi de meydana getirilen tabandaki dayanışma ve bütünlük içinde aşacağız" dedi.

Dünyanın hızlı bir gelişim ve değişim sürecinde olduğunu vurgulayan Kılıç, bu süreçte demokratikleşme, Anayasal ve yasal değişiklik talepleri, özelleştirme, taşeronlaşma, işsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği, vergi yasası, terör yasası gibi konularda baskı unsuru olarak görevimizi yerine getireceğiz. Temiz toplumu geliştirmek için sorunları aşmaya gayret edeceğiz" dedi.

"Sosyal Siyaset" - "Sosyal Güvenlik Sorunları" - "Özelleştirme" ve "Ekonomik ve Sağlıklı Beslenme" konularının ilgili uzmanlarca işlendiği seminerin sertifika töreninde Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Yener Kaya, Genel Başkan vekili Ömer Ergül ve Genel Sekreter Selahattin Gökdemir de hazır bulundular.

ILO, sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin bilgi istedi

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, örgütlenme hakkını güvence altına alan 87 ve 98 sayılı ILO sözleşmelerinin Türkiye'de uygulanmasına ilişkin olarak işçi konfederasyonlarından bilgi istedi.

ILO'dan TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ'e gönderilen soru formlarında, örgütlenme hakkının yasalarda ve pratikteki uygulamaları ile bu hakların kimlerin yararlanamadıkları soruldu.

Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin 10 yılda bir hazırladığı durum saptama raporu TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ'e soru formları gönderildi.

ILO'nun sendikalara, bu sözleşme hükümlerini uygulama oranını saptamaya ilişkin sorulardan bazıları şöyle:

ILO'nun soruları

■ Bu sözleşme hükümlerine ne derecede işlerlik kazandı? Buna ilişkin yasa, yönetmelik ve yargı kararları ile uygulamaları özetleyin.

■ İşçi ve işveren örgütlerine ilişkin aynı bir yasa düzenleme var mı? Kamu çalışanları, işverenler, tarım ve denizcilik sektöründe çalışanlara ilişkin düzenlemeler varsa, gönderiniz.

■ Ülkenizdeki çalışanlar ve işverenler, sendikal örgütlere seçerek kendi istekleriyle mi, yoksa zorunlu olarak mı girerler?

■ İşçi ve işverenlerin grev ve lokavt haklarını kullanmalarını ön koşullar neler?

■ İşçi ve işveren örgütlerine, genel olarak ülkenin güvenliği tahdit eden yayın ve miting yapmaları durumlarında hangi yasal düzenlemeler uygulanıyor?

■ Yasalarda ya da uygulamalarda, sözleşmeye etkinlik kazandırmak için bir değişiklik yapıldı mı?

■ Sözleşmenin uygulanmasına engel olmaya yönelim, yasadaki ya da ülkedeki pratikten kaynaklanan güçlükler neler?

■ İşçi ve işveren örgütlerinin birbirlerine müdahaleleri nasıl engelleniyor?

■ Sendikalaşmadan kaynaklanan ayrımcılığı ve müdahaleyi önleyecek yönetsel, yasal bir düzenleme ya da mekanizma var mı?

■ Kamu çalışanları sözleşmeden ne derecede yararlanabiliyor?

Memurlara grev hakkı verilmiyor

Toplu sözleşme yapma ve grev hakkı verilmeyen yeni tasarı ILO ilkelerine aykırı

Memurların sendikal haklarını düzenleyen yasa tasarısı tartışılmaya başlandı. Bu yasa tasarısı, TÜRK-İŞ'in ve kamu çalışanlarının bu konudaki isteklerini karşılamaktan çok uzaktır. Bu tasarının yasalaşması durumunda, Hükümet uluslararası alanda da önemli eleştirilerle karşılaşacaktır.

Memurların ve sözleşmeli personelin grevli toplu pazarlık ve siyasal faaliyette bulunma hakları ülkemizde de tanınmalıdır.

Türkiye tarafından 1951 yılında onaylanmış bulunan 98 sayılı ILO Sözleşmesine göre, memurların ve sözleşmeli personelin toplu pazarlık ve grev hakkına sahip olmaları gerekmektedir. Gündeme gelen yasa tasarısı, memurlara ve sözleşmeli personele toplu sözleşme ve grev haklarını tanımadığı için, ILO'nun genel ilkelerini ve özel olarak da 98 sayılı Sözleşmesini ihlal etmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü bu yıl örgütlenme özgürlüğü konusunu ayrıntılı olarak ele almaktadır. Hükümetin bugünkü tavrı devam ederse, Türkiye, bu Sözleşmeyi ihlal ettiği için, bu yıl Uluslararası Çalışma Örgütü toplantılarında sert biçimde eleştirilecektir.

98 sayılı ILO Sözleşmesine göre, "devletin yönetiminden

sorumlu memurlar" dışındaki tüm memurların ve sözleşmeli personelin, sendika kuma, kurulu sendikalara üye olma ve toplu pazarlık yapma hakları bulunmaktadır.

ILO'nun genel ilkelerine ve 98 sayılı ILO Sözleşmesinin Uluslararası Çalışma Örgütü Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi tarafından yapılan yorumuna göre, kamu kesimindeki memurların ve sözleşmeli personelin grev hakları da olmalıdır. Bu konudaki tek istisna, "temel hizmetler" adı verilen, sağlık ve güvenlik açısından kritik işlerdir.

TÜRK-İŞ, devletin yönetiminden sorumlu üst düzey memurlar dışında, kamu kesiminde çalışan herkesin sendikalarda örgütlenme, grevli toplu pazarlık yapma ve siyasal faaliyette bulunma haklarına kavuşmasını istemektedir.

TÜRK-İŞ, kamu çalışanlarının sendikal haklarını düzenleyecek yasalarda bu konularda hükümlerin bulunmamasını affedilemeyecek kadar büyük bir eksiklik ve hata olarak kabul etmektedir.

TÜRK-İŞ, kamu çalışanları sendikalarının, grevli toplu pazarlık ve siyasal faaliyette bulunma hakları doğrultusunda verecekleri meşru ve demokratik mücadeleyi desteklemeye devam edecektir.

Selüloz-İş'in özelleştirme paneli yapıldı

Selüloz-İş Sendikamız, kuruluşunun 41. yıldönümü faaliyetlerinin bir parçası olarak, Türkiye gündeminde önemli bir yer tutan özelleştirme ve taşeronlaşma konusunda bir panel düzenledi.

İzmit Sabancı Kültür Merkezi'ndeki panelin açış konuşmasını, Selüloz-İş Genel Başkanı Mithat Sarı yaptı. Mithat Sarı, özelleştirme ve taşeronlaşma uygulamalarının ana amacının sendikasılaştırma ve işçi sınıfının gücünün azaltılması olduğunu belirterek, tüm işçileri ve diğer çalışanları, bu konuda duyarlı davranmaya ve daha açık tavır almaya davet etti.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ise, Türkiye'de bugüne kadar ki özelleştirme uygulamalarının halkımızın ve ülkemizin aleyhinde olduğunu açıkladı. Bayram Meral, bugüne kadar yapılan özelleştirmeler ile elde edilen gelirin kamu açıklarının kapatılmasında kullanıldığını, Tansu Çiller'in özelleştirme gelirlerinin kullanımına ilişkin vaatlerinin tutulmadığını söyledi. Bayram Meral şunları belirtti: "Sayın Çiller, özelleştirme ile elde edilen gelirlerle işsizlere iş bulunacağını, esnaf-sanatkarı kredi sağlanacağını, ev kadınlara kredi verileceğini ve emeklilerin sorunlarının çözüleceğini ileri sürüyor. Bu açıklamaların amacı, özelleştirmeye karşı çıkan sendikalarla, işsiz, emekliyi, ev kadını, esnaf-sanatkarı karşı karşıya getirmektir. Özelleştirme gelirleri ile bunlar yapılacak olsa, bu konuyu tartışınız. Ancak bu konudaki vaatlere de inanmıyoruz. Halkımızı da bu konuda bilgilendirmeli ve bilinçlendirmeliyiz."

Selüloz-İş'in panelinde DİSK Genel Başkanı Kemal Nabioğlu, HAK-İŞ Genel Başkanı Necati Çelik, TİSK Genel Başkanı Refik Baydur da birer konuşma yaptılar.

Daha sonra başlayan "Özelleştirme Çözüm mü" panelini ise Genel Başkan Bayram Meral yönetti. Panelde, Arslan Başer Kafaoğlu, Prof. Dr. Toktamış Ateş, Refik Baydur ve Doç. Dr. Eser Karakaş konuşular. Öğleden sonra ise, Türk Harb-İş Genel Başkanı İzzet Çetin, Prof. Dr. İzzetin Önder, Prof. Dr. Cengiz Erol'un ve iki milletvekilinin yer aldığı bir panel yapıldı. Sabah 9'da başlayan toplantı, akşam 18.30'da sona erdi.

Türk Metal Genel Başkanı Mustafa Özbek konuşurken

TÜRK METAL 30 YAŞINDA

Türk Metal Sendikası'nın kuruluşunun 30. yıldönümü 16-17 Aralık 1993 tarihleri arasında düzenlenen törenlerle kutlandı. Kutlamanın birinci gününde, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Türk Metal Genel Başkanı Mustafa Özbek, Devlet Bakanı Bekir Sami Dağ, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay, TİSK Genel Sekreteri Kubilay Atasayar, MESS Başkanı Hulusi Çetinoğlu ve siyasi parti temsilcileri çalışma hayatıyla ilgili sorunları dile getirdiler.

Kutlamanın ikinci gününde yapılan sempozyumda ise Üniversite Öğretim üyeleri ile TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların temsilcileri sundukları tebliğlerle Türk İşçi Hareketinin ve çalışma hayatının çeşitli sorunlarını tartıştılar.

Ayrıca, Türk Metal'in çeşitli kademelerinde görev yapmış yöneticilerle Türk Çalışma Hayatına kalemleriyle katkıda bulunup destek veren basın mensuplarına da birer plaket verildi.

ZONGULDAK'TA GRIZU FACİASI 4 İŞÇİ ÖLDÜ

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş, hastanede yatan yaralı işçileri ziyaret ederek geçmiş olsun dedi.

22 Aralık günü TKİ Zonguldak Karadeniz bölgesi Kilimli'de feci bir grizu faciası oldu. 4 işçi hayatını kaybetti, 3 işçi de yaralandı.

Olaydan bir gün sonra Zonguldak'a giden TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş, hastanede yatan işçileri ziyaret ederek geçmiş olsun dileğinde bulundu.

Özdeş, faciada ölenlerin yakınlarına ve Genel Maden-İş yöneticilerine de başsağlığı diledi.

VERGİ REFORMU DEĞİL, VERGİ YÜKÜ

Başbakan Tansu Çiller Kasım ayı sonunda vergi paketini açıkladı. "Vergi adaleti, devlet gelirini artırmak" ve "basit vergileme" sloganlarıyla gelen paket 125 trilyon liralık gelir artışını hedefliyor, ancak Başbakan, "paranın büyük kısmını vergi kaçırmayı adet haline getirmiş kesimden alacağız" dedi.

Başbakanlıktan yapılan açıklamaya göre, TBMM, teklifi yasallaştırsa paketin etkisi 1995 yılında görülecek.

Bu yıl 265 trilyon, 1994 yılında da 473 trilyon lira vergi toplanacağını belirten Başbakan Çiller, vergi paketi yasallaşmazsa 1995 yılı vergi gelirinin 718 trilyonda kalacağını açıkladı. Paketin yasallaşmasıyla 1995 yılında vergi gelirinin en kötü ihtimalle 99 trilyon lira artacağına dikkat çekti.

Çiller'in hesabına göre, 1995 yılında ortalama vergi artışı 125.6 trilyon olacak ve toplam vergi geliri de 843 trilyonu bulacak.

125 TRİLYONLUK VERGİ PAKETİ

- 1 Milyarlık düşün yapıp dolarları saçanlar çağrılacak. "Gelirinle harcaman arasındaki farkı izah et" denecek.
- 2 Devlete borç takan vergi yüz-süzleri teşhir edilecek. Vergi kaçakçılığı ile hapis cezası özdeşleşecek.
- 3 Lüks mala konan "Özel tüketim vergisi"yle kürk vergisi yüzde 120, viskininki yüzde 177 olacak.
- 4 Taşıt alım vergileri yüzde 200 artacak. Petrole ek vergi gelecek. Vergi yükü ithal otoda yüzde 143'e yerli otoda ise yüzde 80'e çıkacak.
- 5 Özel Tüketim Vergisi halkın kullandığı mallara da konacak. Buzdolabı, çamaşır makinesi, televizyon, sigara, rakı, birada vergi artacak. Rakının vergi oranı 1995'te yüzde 157'yi bulacak.
- 6 Ücretlinin gelir vergisi ilk dilimi 32 milyondan 75 milyona çıkartılacak. 150 bin lira olan bordrolardaki aylık indirim tutan 480 bin lirayı bulacak.
- 7 Ücretliler her yıl eğitim, sağlık gibi harcamalarının yüzde 35'i tutarında bir geliri, beyanname vererek tek bir seferde geri alacaklar. Bugünkü vergi idaresi sistemi kalkacak.
- 8 Özel sigorta şirketlerine prim ödeyenler, bunu vergi matrahından düşecekler.
- 9 Kurumlar Vergisi yüzde 46'dan 25'e inecek. Ancak istisnalar kalkacak. Halka açılanlara vergi kolaylığı sağlanacak.
- 10 Şirketler otomobil alıp bunları vergiden düşemeyecekler. Şirketlere 80 trilyonluk ek yük bincek.
- 11 Vergi cezalarına uygulanan katılamalı faiz sistemi de kaldırılacak. Çek, senet, poliçe kayıtları izlenecek.
- 12 Götürü vergi daralacak. Ancak 2 milyarlık taksinin, 5 milyarlık minibüsün ya da milyarlarca liralık rafta mal olan esnafın 3-5 milyonluk götürü vergiyle yılı kurtarması henüz önlenemiyor.

YENİ VERGİ ÖNLEMLERİ

DENETİM

- Vergisi ödenmemiş yüksek harcamaların izahı istenecek.
- Vergisini kasten zamanında ödemeyenler, 6183 sayılı Yasa değiştirilerek kamuoyunda teşhir edilebilecek.
- İşyeri kapatma cezası para cezasına dönüştürülebilecek.
- Kaçakçılardan hapis cezası ertelenmeyecek, para cezasına çevrilemeyecek.
- Gecikme zamlarında uygulanan katılamalı faiz kaldırılacak.
- Şirketler, faaliyetleriyle ilişkisi olmayan yatırımlara, lüks otomobil giderlerini vergiden düşemeyecek.

GÖTÜRÜ VERGİ

- Götürü vergiye tabii küçük esnaf, asgari ücretin yüzde 15-70'i arasında değişen tutarlar üzerinden vergilendiriliyordu. Bu tutarlar yüzde 150-250 arttırılacak.
- Götürü vergiye tabii olmak için yıllık hasılatın belli sınırlar vardı. Bunlar 2.5 kat arttırılacak.

- Hükümetin götürü usulün sınırlarının belirlenmesine ilişkin yetkileri arttırılacak. Hükümet, büyük kentler başta olmak üzere götürü verginin kaldırılmasını amaçlıyor.

BELGE DÜZENİ VE AMORTİSMAN

- Sağlıklı bir belge düzeninin yerleştirilmesi ve şirketlerin nakit akışının izlenebilmesi için kambyo senetlerine defter tutma zorunluluğu getiriliyor.
- Vergi beyannameleleri mecburi olarak mali müşavirler tarafından hazırlanacak. Yeminli Mali Müşavirlerin tasdik yetkisi genişletiliyor.
- Normal amortisman oranı yüzde 25'den yüzde 20'ye indiriliyor. İfta süresi 4 yıldan 5 yıla çıkarılıyor.
- Hızlandırılmış amortisman oranı yüzde 50'den 40'a indiriliyor.
- Amortisman yıllık değil, aylık olarak ayrılacak. Böylece şirketler yıl sonunda otomobil alarak vergiden kaçamayacak.

YAPILAN DÜZENLEME "REFORM" DEĞİLDİR

DYP-SHP Koalisyon Hükümetinin "Reform" sözcüğü ile açıkladığı yeni vergi düzenlemeleri günümüzün modern vergi politikası olmaktan uzak görünmektedir.

Reformda ana ilke olarak belirlenen:

1. Vergi adaletinin sağlanması (az kazananın az, çok kazananın çok vergi alınması)

2. Verginin sağlam kaynaklarla finanse edilmesi

3. Vergilemede kolaylığın sağlanmasıdır.

Öncelikle 1. ilkede belirtilen düzenlemelerle gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Asıl ana ilkenin bütçeye her ne pahasına olursa olsun kaynak yaratarak açıkların kapatılması olduğu görülmektedir.

"Az kazananın az vergi" almak temel ilkesi çerçevesinde ücretlilere yönelik ciddi bir düzenleme getirilmemektedir.

Ücretlilere getirildiği öne sürülen vergi avantajları; vergi tarifelerinin iyileştirilmesi, özel indirimin 150 bin liradan 480 bin liraya çıkarılması ve özel gider indirim hakkının tanınmasıdır. Böylece ücretlilerin vergi yükünün hafifleyeceği ve vergi adaletinin sağlanacağı söylenmektedir.

ENFLASYONLA YILLARCA AŞINDIRILAN VERGİ DİLİMLERİNİ DÜZELTMEK "REFORM" OLARAK NİTELİNDİRİLEMEZ

Reform adı altında, ücretlileri rahatlatmak için yapılan vergi dilimlerindeki düzenlemeler gerçek anlamda 1986 yılındaki vergi dilimlerinin düzeyine ulaşmaktan bile uzaktır. 1994 yılı enflasyonu da dikkate alındığında ilk vergi diliminin 148 milyon lira olması gerekirken, yapılan düzenleme 32 milyon liradan 75 milyon liraya çıkarmaktadır. İlk vergi dilimine uygulanan yüzde 25 vergi oranı da aynen kalmaktadır.

Asgari ücreti vergi dışı bırakmak bir yana, asgari ücretliye yapılan düzenlemelerle sağlanan iyileştirme aylık olarak gelir vergi-

sinde 70.013 lira, zorunlu tasarrufta 49.950.- lira olmak üzere toplam 119.963.- TL'dir. Asgari ücreti bile yüzde 25 oranında vergilendirirken rant gelirini mümkün olduğunca vergilendirmemeye çalışmak, hisse senedinden vergi almamak, faiz geliriyle yaşayanlara indirim yapmakla vergi adaleti sağlanamayacaktır.

1981 yılındaki düzeyini koruması için "özel indirim tutarı" ise 1994 yılında aylık 1.492.000.- lira olması gerekirken tasarıyla daha öncekiye göre bir iyileştirme yapılarak 480.000.- liraya yükseltilmektedir.

Öte yandan, anti-sosyal karakterli, mevcut vergi yükünü artıran, KDV oranları artırılırken ve vergi iadesi düzenlemesi kaldırılmaya çalışılırken, lüks tüketim vergisi adı altında yeni vergiler getirilmektedir. Bugün artık temel ihtiyaç sayılan; buzdolabı, televizyon gibi elektrikli eşyalar, petrol ürünleri, sigara gibi ürünlerde lüks kabul edilerek özel tüketim vergisi alınması kabul edilebilir değildir. Bu yapılan Gümrük Birliği sürecinde kaybedilecek gelirin telafi edilmeye çalışılmasıdır. Unutulmamalıdır ki sanayici bu vergiyi direk tüketiciye yansıtabilir.

Dolaylı vergilerle ödedikleri haric tutulduğunda bile Türkiye'de toplanan gelir vergisinin yüzde 55'ini ödeyen ücretliler için getirilen düzenlemeler "sabun köpüğü" niteliğindedir.

GETİRİLEN ÖNLEMLER VERGİ TABANINI GENİŞLETMEYECEKTİR.

Ücretliler bir yana bırakıldığında, vergi paketinin Türkiye'deki yeralı (kayıt dışı) ekonomisini vergilendirme özelliği de bulunmamaktadır. Ekonominin önemli bir bölümünü oluşturan, milyarlar düzeyinde kazanç sağladığı halde vergisini ödemeyenlere etkin bir önlem getirilmemektedir. Yeralı ekonomisini vergilendirmeden vergi adaletinden söz edilemez.

VERGİ ÖDEMEYENLERİ HALKA ŞİKAYET ETMEK YERİNE, VERGİSİNİ ÖDEMEYİ ZORUNLU KILAN DÜZENLEMELER YAPILMALIDIR

Reform paketinde, borcunu zamanında ödemeyen mükelleflerin bundan sonra topluca ilân edileceğinden ve dürüst mükelleflerin korunacağından da söz edilmektedir. Devlet acz içindendir ki kutsal bir görev olarak yapması gereken mükellefin vergisini ödemediğini halka şikayet yolunu tercih etmektedir. Bunun yerine tahsil etmeye yönelik düzenlemeye gidilmelidir. Unutulmamalıdır ki, SSK'nın bugün içinde düştüğü durum bu tavrın eseridir.

VERGİ ÖDEMEK YERİNE, BUNU UCUZ KREDİ OLARAK KULLANIN DENİLMEKTEDİR.

Diğer yandan vergi borçlarını ucuzkredi olarak, kullanıp ödemeyenlere yeni olanaklar tanınmaktadır. Bu vergi cezalarında bileşik faizi kaldırmak şeklindedir. Böylece vergi ödememek adeta teşvik edilmektedir.

ÜNİTER VERGİ SİSTEMİ MEVCUT VERGİ DAİRELERİYLE GERÇEKLEŞTİRİLEMEZ

Yapılan düzenlemelerin eksikliği bir yana önemle üzerinde durulması gereken gelir idaresinin etkin çalışmasını sağlamaktır. Mevcut gelir idaresinin geçileceği belirtilen üniter sistemle birlikte artacak beyannamelerin incelenmesinin yapılmasını beklemek hayalcilik olacaktır. Vergi toplamada yasal düzenlemeler yanında en önemli koşulun iyi bir organizasyona sahip gelir idaresi olduğu unutulmamalıdır.

Kısaca vergi paketinin ciddi bir şekilde gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu şekliyle yasalama halinde vergi sistemimiz, ne vergide adaleti sağlayacaktır, ne vergi tabanını genişletecektir, ne de vergi gelirlerini beklenen ölçüde artıracaktır.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİNİN BU KONUDA YAPTIĞI GENİŞ ÇALIŞMA DİĞER SÜTUNLARIMIZDA

1965 genel seçimlerinde TÜRK-İŞ'in kampanyası

YILDIRIM KOÇ

Genel Başkan Danışmanı

TÜRK-İŞ, 1963 yılı Nisan ayında yaptığı bir açıklamada, milletvekili ve senatörlerin, işçi sorunlarına ilişkin tutumlarını izlemeye başladığını açıkladı.

Milliyet Gazetesinin 31 Mayıs 1965 tarihli sayısında, 1965 Genel Seçimleri ile bağlantılı olarak TÜRK-İŞ tarafından hazırlanan ve içinde 10 milletvekilinin adının yer aldığı bir karar liste yayınlandı.

Listede yer alan isimlerden, Trabzon CHP Milletvekili Ali Şakir Ağanoğlu 1.6.1965 günü Millet Meclisinde söz alarak, bu konuyu gündeme getirdi ve TÜRK-İŞ'in aleyhinde konuştu. TÜRK-İŞ bu açıklamaya hemen tepkisini gösterdi.

TÜRK-İŞ, 1965 Genel Seçimlerinde, işçi ve sendika karşıtı tavır ve davranışları nedeniyle 9 milletvekilinin seçilmesini engellemek amacıyla, 16 Ağustos 1965 günü bir kampanyaya açtı.

Bu milletvekilleri şu kişilerdi: Ahmet Aydın Bolak (Balıkesir, CHP), Naci Güray (Elazığ, AP), Zeynel Gündoğdu (Erzincan, CHP), İhsan İnal (İçel, AP), Saif Sina Yücelsoy (Konya, AP), Ahmet Bilgin (Kırşehir, MP), Ruhi Soyer (Niğde, CHP), Zeyyat Kocamemi (Tokat, YTP), Ali Şakir Ağanoğlu (Trabzon, CHP).

Bu kampanya çerçevesinde **Yeniden Seçilme-
mesi Gereken Milletvekilleri** başlıklı bir kitapçık hazırlandı ve yaygın bir biçimde dağıtıldı. Bu konu TÜRK-İŞ Dergisinde de ele alındı.

Kampanya, bazı milletvekillerine karşı takınılan tavrın, ilerde gerektiğinde siyasi partilere de uygulanacağı belirtiliyor, şöyle deniliyordu:

"Önümüzdeki devre,... gerekirse, işçiler, toplum ve memleket menfaatleri aleyhine çalışan siyasi partiler dahil, işçi düşmanı ilan edilecektir."

Parti teşkilatlarına da şu çağrı yapılıyordu:

"Parti teşkilatları, Bu milletvekillerini seçmezseniz, partinizin, işçi ve toplum menfaatleri yanında olduğunu göstermiş olacaksınız. Buna rağmen, bu şahısları listelerinize alırsanız, partinize en büyük kötülüğü yapmış, kendi kendinizi, işçi düşmanı olarak kabul ve ilan etmiş olacaksınız."

TÜRK-İŞ, bu tavrı ile, yalnızca işçi sınıfının değil, fakat aynı zamanda tüm halkın taleplerini dile getirme çabası içindeydi. Kampanyada kullanılan açıklamalarda şöyle deniliyordu:

"TÜRK-İŞ bir ilk adım olarak, iş ileri doğrudan doğruya ilgilendiren konun tasarılarının görüşülmesinde işçiler aleyhine davranışlarda bulunan ve çeşitli yerlerde işçi hakları aleyhinde konuşma-

lar yapan milletvekillerini önümüzdeki seçimlerde seçtirmemek için çaba gösterecektir. TÜRK-İŞ daha ileriki yıllarda, işçilerin ve toplumun yararına olan toprak reformu, vergi reformu, v.s. gibi bütün konularda parlamento üyelerinin tutumlarını izliyecek, lehite ve aleyhte davranışta bulunanları kamu oyuna tanıttacaktır. TÜRK-İŞ, bu görevini yerine getirirken, sadece işçilerin değil, Türk halkının yararına çalıştığı inancındadır."

Ankara Üçüncü Sulh Ceza Mahkemesi, 18.8.1965 günü TÜRK-İŞ tarafından başlatılan kitapçığa el konulması için TÜRK-İŞ binasının aramasına karar verildi. Aynı gün akşam saatlerinde iki polis TÜRK-İŞ'e geldi ve Genel Merkez'de bulunan 100 dolayında kitapçığa el konuldu.

TÜRK-İŞ, demokratik kuruluşlar ve tek tek çok sayıda kişi, bu aramayı protesto etti. İzmir'de bu olayı protesto etmek amacıyla düzenlenmek istenilen mitinge izin verilmedi. Ayrıca, TÜRK-İŞ'in toplama kararına yaptığı itiraz reddedildi. 24 Ağustos 1965 günü ise İstanbul'da ise 110 sendika yöneticisi toplanarak, uygulamayı protesto etti.

28 Ağustos 1965 günü ise, TÜRK-İŞ'in eğitim arabası Tokat'ta polis tarafından çevrildi, üç TÜRK-İŞ görevlisi gözaltına alındı. Bu kişiler ilk celsede serbest bırakıldılar.

TÜRK-İŞ'e bağlı Sendika ve Federasyon Başkanları 2 Eylül 1965 günü Ankara'da toplanarak durumu görüştüler.

TÜRK-İŞ Yöneticileri, bu tavrın nedeni ile 29 Eylül 1965 tarihinde Ankara Toplu Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başladılar.

TÜRK-İŞ Yöneticileri hakkında, 29 Eylül 1965 günü yayınladıkları bildiri nedeniyle ve bazı sendika yöneticileri hakkında da 3 Eylül 1965 günü yapılan toplantıda yaptıkları konuşmalar nedeniyle Ankara Cumhuriyet Savcılığı tarafından soruşturma açıldı. Ancak bu soruşturma, 16.10.1965 tarihinde takipsizlik ile sona erdi. 3 Eylül 1965 günü TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu tarafından yayınlanan bir bildiri aleyhinde, Basın Yasasının 30. maddesine muhalefet nedeniyle açılan kovuşturma ise, 21.12.1965 tarihinde takipsizlikle sonuçlandırıldı.

10 Ekim 1965 günü yapılan Genel Seçimlerde, aleyhinde çalışılan 9 milletvekilinden yalnızca 3'ü (Ruhi Soyer, Saif Sina Yücesoy ve Ahmet Bilgin) yeniden seçilebildiler.

TÜRK-İŞ Yöneticileri hakkında Ankara Toplu Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan dava ise, 26 Ocak 1966 tarihinde beraatle sonuçlandı.

TÜRK-İŞ:

"Çalışanlar, tasarruflarını kendi adlarına yatırılan işveren payı ile birlikte almalıdır"

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 3417 sayılı "Çalışanların Tasarrufla Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair" Kanunun, çarpıtılarak ve çalışanlar aleyhine yorumlanarak uygulamasına karşı çıktı.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu basına yaptığı yazılı açıklamada, Tasarruf Fonu adı altında toplanan paraların, üç kalemden oluştuğunu, çalışan ve işveren hisseleri ile nemalandırmadan doğacak birikimin çalışanlara ödenmesi gerektiğini belirterek, "Nisan ayından itibaren yapılacak ödemelerde sadece çalışan hissesi olan yüzde 4'ün ödenmesi ve bunu çekenler için diğer hakların yamacağının açıklanması kanun zoruyla gasp anlamı taşır" dedi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu açıklaması şöyle:

"3417 sayılı Çalışanların Tasarrufla Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun, çalışanları belli oranda tasarrufla zorlamak, bunu işverenin katkısı ve nemalandırmanın eklenmesiyle ileride topluca gelir sağlamak için çıkarılmıştır.

Kanunun 6. maddesinin 3. fıkrasına dayanılarak "En az altı yıl tasarrufla bulunanlara istedikleri takdirde sadece biriken tasarruf kesintileri"nin geri ödeneceği hükmü de, yüzde 4 çalışan yüzde 6 işveren hissesini ifade etmektedir.

Maliye Bakanı tarafından yapılan açıklamada, sadece yüzde 4 kesintinin idaresinin sözkonusu olduğunun bildirilmesi, bu miktardan kesilmesi halinde o tarihe kadar biriken nema ve işveren hisselerinin yamacağının açıklanması, kanun zoruyla hak gaspı anlamına gelir.

Hükümet, işverenleri tasarrufla teşvik için onlardan yüzde 6 kesmektedir. Kanunun amacı çalışan adına işverenin para yatırmasıdır. Bu paraların nemalarıyla birlikte yakılacağı tehdidiyle çalışanların para çekmemesi için baskı yolları aramak, tefecilere bile yakıştırılacak bir davranıştır.

TÜRK-İŞ, 1 Nisan'dan itibaren fondan paralarını çekecek çalışanlar için:

1- Kesintilerin işveren hissesi ile birlikte ödenmesini Kanunun asıl amacına uygun olacağını hatırlatmaktadır.

2- Sadece yüzde 4 kesintinin iade edileceği ve bunun çekilmesi

halinde o döneme ait işveren payı ile nemasının yamacağı gibi bir görüş hiçbir manha sığmamaktadır.

Uygulamanın görüşlerimiz doğrultusunda yapılmaması halinde,

TÜRK-İŞ olarak diğer işçi konfederasyonları ve memur kuruluşları ile ortak politikalar üretmek uygulamaya koyacağımızın bilinmesini istiyoruz."

**SSK'da
Emekliler de
temsil
edilecek**

SSK Yasası değişti

TBMM Genel Kurulu'nda 1 Aralık 1993 günü kabul edilen yasa ile, SSK prim alacakları için Anne Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Yasa hükümlerine göre işlem yapılması kararlaştırıldı. Böylece, SSK, prim ödemeyen işverenlere doğrudan haciz işlemi uygulayabilecek.

Ancak SSK'nın, bugüne kadar prim alacaklarının tahsili konusunda yasalarda var olan haklarını yeterince kullanmadığı da unutulmamalıdır.

Yasa, SSK taşınmazlarını kiralayana günün koşullarına göre kira ödemelerini öngören değişiklikler de getiriyor.

Yasa ile, SSK Yönetim Kurulu'nda emekli işçilerin bir temsilcisinin yeniden yer alması da sağlanıyor. 12 Eylül öncesinde SSK Yönetim Kurulu'nda 2 işçi temsilci, bir emekli işçi temsilcisi ve SSK çalışanlarının bir temsilcisi vardı. 26.3.1982 gün ve 2645 sayılı yasa ile, işçi temsilci sayısı 1'e indirildi. SSK çalışanlarının

temsilcisi ve emeklilerin temsilcisi uygulaması kaldırıldı.

Emekli işçilerin SSK Yönetim Kurulu'nda yeniden temsil edilmesi olumlu bir adımdır. Ancak Yönetim Kurulu'na SSK Genel Müdür Yardımcısının da eklenmesi nedeniyle, bu değişiklikle, SSK yönetiminde bir demokratikleşmeden söz edilemez. Bu yasa ile, 12 Eylül'ün kalıntılarının temizlenmesi ve SSK'nın demokratikleştirilmesi konusunda bir adım atılmamaktadır.

SSK gayrimenkullerinin Emlak Bankası'na devredilmesi uygulaması ise, SSK'nın finansmanın açığı sorununu köklü bir biçimde çözmekten uzaktır. Bu uygulama, bütçe açıklarının finansmanı için KİT'lerin satın alma anlayışının sosyal sigortalar alanına yansıtılmasıdır.

Günümüzde giderek yaygınlaşan kaçak işçiliğin önlenmesi konusunda SSK hiçbir ciddi girişimde bulunmamakta, yükümlülüklerini gerektiği gibi yerine getirmemektedir.

TÜRK-İŞ, devletin SSK'nın sırtında bir yük olmaktan çıkmasını, sosyal güvenliğin finansmanına devletin de katkıda bulunmasını ve hükümetlerin SSK yönetiminde, devletin katkısı oranında temsil edilmesini talep etmektedir.

TÜRK-İŞ, SSK'nın sunduğu hizmetlerin niteliğinin yükseltilmesini, SSK çalışanlarına grevli toplu pazarlık ve siyasi faaliyetlerde bulunma haklarının tanınmasını, sosyal yardım yükünün SSK'nın sırtından alınmasını istemektedir.

"Demokrasi için" işbirliği kararı

**TÜRK-İŞ, Disk,
Hak-İş ve
demokratik kitle
örgütleri liderleri
Kızılay'da
bildiri dağıttı**

Demokrasi yolunda işbirliği karar alan TÜRK-İŞ, Disk ve Hak-İş Konfederasyonları ile demokratik kitle örgütleri liderleri, 29 Kasım'da Ankara'da Kızılay semtinde halka basın açıklaması dağıttı.

TÜRK-İŞ, Disk, Hak-İş Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipler Birliği, Türkiye Mühendis Odaları Birliği, Türk Dişhekimleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Derneği, İnsan Hakları Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği, Halkevleri, Genel Sağlık-İş, Eğitim-İş ile Araştırma Görevlileri Derneği adına basına açıklamada bulunan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral "Biz çalışanların, halkın ortak sesiyiz. Halkın sorunlarına seyirci kalmayacağız. Gündem belirlenip ortak mücadele edilecek" dedi.

Basın toplantısında ve daha sonra Kızılay'da halka dağıtılan açıklama şöyle:

"Bugün ülkemizde yaşananlar tüm çalışanlar açısından oldukça kaygı vericidir.

Bu gelişmeleri değerlendiren bizler, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, KAMU ÇALIŞANLARI SENDİKALARI PLATFORMU, TMMOB, TTB, TÜRMOB, T. DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ, T. VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ, ÖĞRETİM ÜYELERİ DERNEĞİ, İ. Ü. İKTİSAT FAKÜLTESİ MEZUNLARI DERNEĞİ, T. ZİRAATÇILAR DERNEĞİ, İHD, ÇHD, HALKEVLERİ, GENEL SAĞLIK-İŞ, EĞİTİM-İŞ, ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİ DERNEĞİ olarak, ülkemizin ve tüm çalışanların karşı karşıya bulunduğu ciddi sorunları aşabilmenin tek yolunun demokrasi olduğu konusunda ortak düşünceden hareketle, ülkemizde demokrasinin yeni saldırılara karşı korunması, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi amacıyla daha etkin biçimde işbirliği yapmaya karar verdik.

Ülkemizde demokrasiyi koruyacak ve geliştirecek güç, çalışanların demokratik örgütleri ve halkımızın demokrasi aracılığıyla kendi çıkarları doğrultusunda Hükümetleri ve Devleti yönlendirebileceği umududur.

Demokrasiye karşı duyduğumuz sorumluluk gereği ülkemizdeki tüm çalışanların temsil eden örgütler olarak ÇALIŞANLARIN ORTAK SESİ olacağımız bilinmelidir.

Bu tespitlerden hareketle;

Özelleştirme adı altında uluslararası ve yerli tekelci sermayenin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilecek KİT satışlarına, taşeronlaşmaya, işçi çıkarmalara, sendikasılaş-

İşçi Konfederasyonları ve demokratik kitle örgütü liderleri Kızılay'da bildiri dağıttı

tırmaya, sosyal devlet anlayışı ve uygulamasının tümüyle yokedilmesi çabalarına karşı çıkıyoruz ve bu konuda ortak çalışma ve mücadele programları geliştirme umudu ve çabası içinde olduğumuzu kamuoyuna duyuruyoruz.

Kapsamlı bir özelleştirme programını uygulamak ve yüzbinlerce işçi ve memuru işten çıkarmak için gerekli şartları yaratacak bir sıkıyönetim uygulamasına veya Terörle Mücadele Yasası adı altında demokratik hak ve özgürlüklerde kısıtlamalara gidilmesi tüm çalışanlar olarak karşı çıktığımızı dile

getiriyoruz. Ayrıca, 12 Eylül hukukunun getirdiği anti-demokratik düzenleme ve uygulamalara karşı olduğumuzu belirtiyor, başta Anayasa olmak üzere, tüm yasalarda çağdaş hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesine yönelik yeni yasa düzenlemelerinin gerçekleştirilmesinin tüm çalışanların ortak talebi olduğunu açıklıyoruz.

Terörün her çeşidinde karşı olan örgütlerimiz, ülkemizin içinde bulunduğu kan gölünden kurtulması için demokratikleşmeyi, demokrasiyi tek çözüm görmektedir. İnsanların özgürce kimliklerini ifade ettikleri başşıl, sivil çözümlerle varolan sorunların ortadan kaldırılacağına inancımızı belirtmek isteriz.

Yeni KDV zamları ve çalışanların sırtına bindirilmek istenen yeni vergiler halkımıza yoksullaşmanın daha da dayatılmasından başka birşey değildir. Bu tür uygulamaların ekonomik terör olarak değerlendiriyor ve karşı çıkıyoruz.

Kamu çalışanlarının sendikallı haklarını kullanabilmeleri için önlerindeki çeşitli engeller kaldırılmalı, grevli-toplu sözleşmeli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bu konuda verilen vaatler yerine getirilmelidir. Tüm çalışanların örgütleri olarak bu konunun da izleyicisi olacağımız bilinmelidir.

Emeklilerin sorunlarını çalışanların sorunlarından ayrı görmüyoruz. Bu nedenle, emeklilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik mücadeleyi de hedeflerimiz arasında alıyoruz.

Yukarıda isimleri yazılı bulunan kuruluşlar olarak, yalnızca doğrudan temsilcisi olduğumuz üyelerimizin değil, ülkemizdeki tüm çalışanların ve halkımızın tümünün çıkarları için işbirliği yapma ve tepkilerimizi eşgüdüm içinde ifade etme kararlılığı içerisindeyiz.

Meşru ve demokratik çizgideki mücadelemize halkımızın ve tüm demokratik sivil toplum örgütlerinin desteğini istiyoruz."

İşçi liderleri Kızılay'da ortak bildiri dağıttı

Denizer: "İl idaresi yasa değişikliği Vali ve Kaymakamları birer Sıkıyönetim Komutanı yapıyor"

5442 sayılı yasa'nın tasarınsında yer alan hükümler kabul edilirse, özgürlükçü, çoğulcu demokrasiden ve insan haklarından söz edebilmek mümkün olamayacaktır.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi DENİZER, basına yaptığı yazılı açıklamada; **"5442 sayılı İl İdaresi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklennesi"** hakkındaki kanun tasarınsının, özgürlükçü ve çoğulcu demokrasi ile insan haklarıyla bağdaşmayacak hükümler taşıdığını, bunların yasalasması halinde Vali ve Kaymakamlara Sıkıyönetim Komutanına tanınan hakların benzerlerinin tanınacağını belirtti.

Şemsi DENİZER yasa tasarınsı ile ilgili olarak TÜRK-İŞ'in görüşünü şöyle açıkladı:

"5442 sayılı İl İdaresi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklennesi Hakkında Kanun Tasarınsı, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonundan çıkan düzenleme itibarıyla, özgürlükçü, çoğulcu, demokratik, insan haklarına saygılı rejim anlayışına uygun düşmeyecek birtakım düzenlemeler içermektedir.

Tasarının bu hali ile yasalasmasının, demokratik rejimin geleceği açısından bazı kaygılara yol açtığı söylenebilir.

Genel olarak, bu yasa tasarınsı ile amaçlanan olgunun bir tür sivil sıkıyönetim olduğu kaygısını taşımaktayız.

Sözkonusu Yasa Tasarınsının 8'nci maddesinde, Valilere tanınan "toplumsal olayları" önleme yetkisi bu defa sadece "İL'DE ÇIKABİLECEK VEYA ÇIKAN OLAYLARIN" önlenmesine dönüştürülmüştür. Çıkan veya çıkabilecek olaylar deyiminin geniş kapsamlı bir yoruma açık olduğu dikkate alındığında, özünde yasalara uygun gerçekleştirilen bazı eylemlerin dahi (Örneğin; yasal bir grev ya da Toplantı ve Gösteri

Yürüyüşleri Yasası'na uygun olarak gerçekleştirilen bir yürüyüş) bu çerçevede değerlendirilmesinin mümkün olduğunu söylemek hatalı sayılmaz.

Gene aynı maddede, Valilere gerekli gördükleri takdirde askeri kuvvetlerin müstakilen görevlendirilmesi yetkisinin verilmesi ve bu yetkinin kapsam ve süresine ilişkin hiçbir düzenlemeye yer verilmemesi koalisyon protokolünde demokratikleşme ve devletin yeniden yapılanması bölümünde yer alan VAROLAN TEMEL REJİM YASALARININ BUGÜNKÜ ANAYASANIN TANIDIĞI SON SINIRA KADAR DEMOKRATİKLEŞTİRECEĞİ vacıdiyle bağdaşmamaktadır.

Tasarının 8'nci maddesiyle yeni getirilen (H) bendinde böyle bir tasarıya duyulan ihtiyaç sınırlarını aşan ve rejimin demokratik yapısına uygun olmayan düzenlemelere yer verildiği görülmektedir.

Bu düzenlemeye göre Vali, EKONOMİK BUNALIM veya GENEL SAĞLIĞIN veya GÜVENLİĞİN BOZULMASI hallerinde üç günlük sokağa çıkma yasağı uygulama ve demokratik kuruluşlara ait lokal, kulüp vb. yerlerin kapatılması dahil olmak üzere fevkalade kapsamlı yetkilerle donatılmak istenmektedir.

Ekonomik bunalım ya da genel güvenliğin bozulması gibi içeriği tartışmalı olan somut ve anlaşılır bir tanıımı olmayan, değişik yorumlara neden olabilecek kavramlara dayanılarak valilere adeta sıkıyönetim komutanlarına tanınanlara benzer özgürlükleri kısıtlayıcı kapsamda yetkiler verilmesi TÜRK-İŞ'i kaygılandırmaktadır.

Böyle bir yasal düzenlemeye

duyulan gereksinim ile açıklanması mümkün olmayan bir başka hüküm ise, 5442 sayılı Yasanın 18. maddesi ile getirilmek istenen düzenlemedir.

Bu madde ile Valilere gerek gördüğünde İl'deki tüm kamu görevlileri için değerlendirme raporu düzenleme yetkisi verilmekte ve bu raporun, ilgilinin yükselme ve atanmasında dikkate alınacağı belirtilmektedir.

Bir tür kamu görevlilerinin fişlenmesi olarak da nitelendirilebilecek böyle bir düzenlemenin, temelde terör olaylarını önlemeye yönelik bir yasal düzenlemede ne aradığına ya da böyle bir fişlemenin, terörü nasıl önleyebileceğine sağlıklı yanıt vermek pek kolay gözükmemektedir.

Tasarının 11'nci maddesiyle, 5442 sayılı Yasanın 32'nci maddesinde, kaymakamlara da Valilere tanınan yetkilerin verildiği görülmektedir. Hiç kuşkusuz, o maddelere ilişkin eleştirilerimiz, bu madde için geçerlidir.

Konfederasyonumuz, kimden ya da nereden gelirse gelsin her tür terörün karşısında olup, terörün önlenmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması gereğine sıcak bakmaktadır. Ne var ki; bu yapılırken yasal düzenleme ile öngörülen amaçların dışına çıkmamak ve terörle mücadele, demokrasi ve demokratik kuralları içinde yapılması zorunluluğunun gözden uzak tutmamak gereğini düşünmektedir.

Nitekim, ülkemizdeki koalisyonla vücut veren koalisyon protokolünde; "Terörle bütün olanaklar ve büyük bir kararlılık içinde mücadeleye devam edilecektir. Ancak, her koşulda hukuk devleti ilkelerine ve insan haklarına saygı gösterilecektir. Hükümeti oluşturan partilerin tüm halkımıza saygılı, sevgi ve insan hakları anlayışı ile yaklaşacağı ve hep böyle yaklaşacağı konusunda kimsenin kuşkusu olmamalıdır" tümcesi ile açıklanan temel yaklaşım da yukarıdaki saptamalarımıza, doğrulamaktadır.

Bu nedenlerle TÜRK-İŞ, terörle mücadeleye yönelik yasal düzenlemelerin rejimin demokratik niteliği ile bağdaşacak, insan haklarına saygılı ön planda tutacak çerçevede ele alınması gereğine inanarak, 5442 sayılı Yasada yapılacak düzenlemelerin demokrasiye ve özgürlüklere zarar vermeyecek bir içerikte gerçekleştirilmesinin ısrarlı takipçisi olacak ve bunun sağlanması için gerekli hukuki mücadeleyi verecektir."

Sendikacıların defterlerinde karamsarlık yoktur! Sendikacılar yapıları itibarıyla mücadeleci insanlardır. Zaman zaman karamsar tablo çizseler de aslı görevleri bu karamsarlığı yenmek, yerine, iyimserliği getirmek olduğu için olayları değerlendirirken gerçekçiliği elden bırakmazlar. Karamsarlığı yaratan olayların üzerine giderek daha akılcı gelişmeler için bitmek tükenmek bilmeyen çabalar gösterirler.

Toplumun, sendikacıları değerlendirmelerinde onların bu çabalarının büyük katkıları vardır. Ülke gerçeklerini değerlendirirken, ekonomik olayları tahlil ederken, sorumluluk duygusunu ön planda tutmak zorundadırlar. Hür dünya sendikacılığının temel ilkeleri belirlenirken EKMEK-BARIŞ-ÖZGÜRLÜK sloganının benimsenmesi bu sorumluluk duygusunun tabii gereği sayılmıştır. Türk kamuoyu büyük kuruluşlarımızın liderleri hakkında değerlendirme yaparken bu liderlerin ülke sorunlarına bakış açılarını, çalışanların mutluluğu için çalışır ve elindeki etkili araçları (Toplu Sözleşme gibi, GREV gibi) kullanırken milletin tamamını nasıl gözetip gözetmediğine özen göstermektedir.

Ekonominin gelişip, güçlenmesinde, işsizliğin önlenmesinde ve çalışanların milli gelirden hak ettikleri payı almalarında da liderlerin sorumluluk duygusunun büyük payı vardır. TÜRK-İŞ topluluğunun EkmeK-Bariş-Özgürlük esasına dayandığı mücadele metodlarını günümüz Türkiye'sinde benimsemiş, her ne pahasına olursa olsun İŞ-EKMEK-ÖZGÜRLÜK diye yola çıkanlar bulunmaktadır ve bu ilkeyi benimseyenler SAVAŞÇI bir anlayışı geliştirmeye, yaymaya ve çalışanlara benimsetmeye çaba göster-

İYİMSERLİK VE KARAMSARLIK

mektedirler. İşte bu tip sendikacıların defterlerinde iyimserlik yerine KARAMSARLIK sürekli egemendir. Bu anlayışta olanlar geçen otuz yılda, işçileri maceralara sürüklemişler, onların aç ve işsiz kalmalarına sebep olmuşlar, böylelikle de rejime ve sisteme düşman bir sınıf yaratılarak sonunda poleterya hakimiyetine dayanan bir

rejim kurulacağı hayaline kapılmışlardır.

Türkiyemizin başına bela olan teröristlerin temel amaçları da karamsarlığı yaymak, korku, dehşet ve paniği yaygınlaştırmaktır. Sorunların özgürlük ve demokrasi içinde tartışılarak çözüme kavuşturulabileceği gerçeği ortada iken, sinsi ve savaşçı sloganlar üretmenin ne üretenlere ne de onların dümen suyunda gidenlere hiç bir yararı olmayacağını asla hatırdan çıkarmayalım.

Ben bu yazıyı kaleme alırken Türkiye Büyük Millet Meclisinde 1994 yılı Bütçe müzakerelerinde Bütçenin tümü üzerinde parti grupları ve şahıslar adına yapılan konuşmalarda acımasız bir söz düellosu yaşanıyordu. Demokratikleşme açısından Anayasa ve yasalarda yapılması gereken değişikliklerle Meclisi daha üretken bir çalışmaya kavuşturacak İÇ TÜZÜK değişikliğini dile getiren konuşmacılara insanın gayri ihtiyari soracağı geliyor: Elinizi tutan veya daha fazla demokratikleşmeyi gerçekleştirecek yasaları çıkarmanızı engelleyen mi var? İstendiği zaman özel televizyon ve radyolarla ilgili Anayasa değişikliğini gerçekleştiriyorsunuz, çalışma hayatımız ve diğer demokratikleşme konularında da gereken ANAYASA ve Yasa değişikliklerini bir an evvel gerçekleştirsenize! Boşa giden yıllara, harcanan zamana yazık oluyor!

Yüce Meclisi karamsarlığı arttıran değil iyimserliğe imkân verecek düzenlemeleri bir an önce yapmaya davet ediyoruz. Bazı çevrelerin umutsuzluğuna rağmen demokratik parlamenter sistem içinde daha iyi günlere kavuşacağımıza yürekten inanıyor ve azalmayan umutlarla demokratik gelişmeleri bekliyoruz...

Tüketici fiyatlarında değişim

1 Ocak 1994 gününden itibaren uygulanacak 6 aylık ücret zammı oranı enflasyona göre belirlenecek.

1992 yılının ikinci altı aylık dönemiyle, 1993 yılında bağtılan kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin "üçüncü altı ay ücret zammı"nın, ikinci altı ayda gerçekleşen enflasyon oranında olacağının öngörüldüğü bilinmektedir.

Örneğin yürürlük süresi 1.1.1993-31.12.1994 olan bir toplu iş sözleşmesinin ikinci yıl birinci dönem (üçüncü altı aylık) ücret zammı şu şekil-

de düzenlenmiştir: "T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1987=100 Temel Yıllık Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Genel İndeksi'nin Aralık 1993 ayının Haziran 1993 ayına göre değişim oranı işçilerin 31.12.1993 tarihindeki çıplak günlük ücretlerine 1.1.1994 tarihinden geçerli olmak üzere ücret zammı olarak uygulanacaktır."

DİEnin Kentsel Alanlar Tüketici Fiyatları Endeksi

(1987=100) değerleri ile aylık ve son oniki aylık değişim oranları aşağıdadır. Tablodan da hesaplanacağı üzere Kasım 1993 ayı itibarıyla **5 aylık** enflasyon oranı (2622.3/2027.9) % 29.3'tür

Aralık 1993 ayı endeksi değeri Dİ.E. tarafından **4 Ocak 1994** günü açıklanacaktır. Bu bakımdan Aralık 1993 ayı itibarıyla altı aylık enflasyon oranı ancak 4 Ocak 1994 günü hesaplanabilecektir.

DİE KENTSEL YERLER TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (1987 = 100)

	Endeks Değerleri		Aylık Değişim (%)		Son Oniki Aylık Değişim (%)	
	1992	1993	1992	1993	1992	1993
Ocak	1046.7	1672.3	9.4	5.3	78.5	59.8
Şubat	1099.4	1738.8	5.0	4.0	77.8	58.2
Mart	1152.9	1821.7	4.9	4.8	78.7	58.0
Nisan	1196.2	1901.6	3.8	4.4	74.0	59.0
Mayıs	1206.7	1991.4	0.9	4.7	69.9	65.0
Haziran	1212.6	2027.9	0.5	1.8	65.8	67.2
Temmuz	1228.6	2126.9	1.3	4.9	65.8	73.1
Ağustos	1275.5	2183.7	3.8	2.7	65.5	71.2
Eylül	1370.5	2305.8	7.4	5.6	67.7	68.2
Ekim	1474.1	2464.7	7.6	6.9	69.2	67.2
Kasım	1546.0	2622.3	4.9	6.4	68.6	69.6
Aralık	1588.3	-	2.7	-	66.0	-

ARALIK'93 GIDA HARCAMASI...

AYLIK ASGARİ MUTFAK MASRAFI 3 MİLYON SINIRINI AŞTI

- Dört kişilik ailenin gıda harcaması Aralık'93 ayında yüzde 5.5 oranında artarak 3.066.000.- liraya ulaştı.
- Fiyat artışlarının aile bütçesine getirdiği ek yük aylık 161 bin lira, yıllık ise 1.268 bin lira...

- Gıda harcamasında yıllık fiyat artışı yüzde 70.5 düzeyinde.
- Yıllık fiyat artış hızında kurusoğan, yüzde 385 ile rekor kırarken, patates yüzde 180 artışla ikinci ve kurufasulye yüzde 122 artışla üçüncü sırada...

1993 yılının bitmesine sayılı günler kaldı. Dönüm noktaları, bazı değerlendirmelerin yapılabilmesi için önemli bir fırsat veriyor. Konfederasyonumuz tarafından uzun yıllardır yapılagelen "gıda harcaması" araştırmasının sonuçları, günlük hayatımızın ayrılmaz parçasını oluşturan fiyat artışlarını temel gıda maddeleri bakımından ortaya koymaktadır. Geride bıraktığımız yakın bir dönemde meydana gelen fiyat artışlarındaki değişimin boyutu düşündürücü düzeyde... Net asgari ücretin 1 milyon 600 lira olduğu ülkemizde aylık gıda harcaması bu tutarın neredeyse iki katı...

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerler dikkate alınarak sürekli olarak yapılan piyasa araştırmaları aile bütçesinde önemli bir ağırlığa sahip olan gıda harcaması tutarının Aralık '93 ayında da yüksek oranda artışını ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre; aile bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturan gıda harcaması tutarı, Aralık '93 ayı itibariyle bir önceki aya göre yüzde 5.5 oranında artış göstererek 3 milyon sınırını aşmış ve 3.066.000.- liraya ulaşmıştır. Söz konusu artışın yalnızca Aralık ayında aile bütçesine getirdiği ek yük 161.000.- lira olmuştur.

Bilimsel veriler esas alınarak, farklı gruplar itibariyle oluşturulan aylık gıda harcama kalıbına göre dört kişilik ailenin yapması zorunlu asgari harcama tutarının aylık artış oranı ise yüzde 70.5 düzeyine ulaşmıştır.

TABLO 1- DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL)

	Aralık/1992	Kasım/1993	Aralık/1993
Yetişkin işçi	612.000.-	995.000.-	1.061.500.-
Yetişkin kadın	384.000.-	618.000.-	653.500.-
15-19 yaş grubu çocuk	490.000.-	793.000.-	830.500.-
4-6 yaş grubu çocuk	311.500.-	499.000.-	520.500.-
Toplam	1.798.000.-	2.905.000.-	3.066.000.-

Tablodan da görüldüğü gibi Aralık '92/ Aralık '93 arasındaki son 12 aylık dönemde meydana gelen yüzde 70.5 oranındaki artışın parasal ifadesi 1.268.000.- liralık ek harcamanın aile bütçesine yüklenmesidir. Fiyat artışlarının yavaşlayacağı iddialarıyla geçen 1993 yılında gerçekleşen artış oranının, 1992 yılındaki yüzde 67.6 oranını da geride bırakması dikkat çekicidir. Artık günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası durumuma dönüşen fi-

yat artışları yıllık ek harcama örneğinde de somut olarak görüldüğü gibi çalışanların satın alma gücünü aşındırmaktadır.

Yapılan piyasa belirlemelerine göre, çalışmaya baz oluşturan temel gıda maddelerinin bazılarında meydana gelen fiyat artışları da son bir yıl içinde yüzde 100'ün üzerinde gerçekleşmiştir. Aylık gıda harcama kalıbı içindeki farklı ağırlıkları nedeniyle yansımaları da farklı olan bazı temel gıda maddelerindeki fiyat artışı aşağıdaki tablo 2'den de görüleceği üzere; Et'te yüzde 83.3, Toz şeker'de yüzde 95.7, Makarna'da yüzde 69, Pirinç'te yüzde 81.3, Kuru fasulye'de yüzde 122.2, Yumurta ve Mercimek'te yüzde 37.5 oranındadır. Sebze grubu içinde değerlendirilen Kurusoğan ve Patates ise 1993 yılı içinde fiyatları en çok artan maddelerdir. Kurusoğan son bir yıl içinde 1.650.- liradan 8.000.- liraya yükselerek yüzde 385 oranında artarken, patates 1.250.- liradan 3.500.- liraya yükselerek fiyatı yüzde 180 oranında artış göstermiştir.

TABLO 2- BAZI TEMEL GIDA MADDELERİ FİYATLARINDAKİ YILLIK DEĞİŞİM (KG/TL)

	Aralık'92	Aralık'93	Artış oranı (%)
Kuru fasulye	9.000.-	20.000.-	122.2
Toz Şeker	6.900.-	13.500	95.7
Nohut	7.200.-	14.000.-	94.4
Et	42.000.-	77.000.-	83.3
Pirinç	8.000.-	14.500.-	81.3
Meyva	4.857.-	8.300.-	70.9
Makarna	7.100.-	12.000.-	69.0
Un	5.100.-	8.500.-	66.7
Süt	6.000.-	10.000.-	66.7
Ekmek	6.000.-	10.000.-	66.7
Sebze (ortalama)	5.500.-	8.600.-	56.4
Yumurta	800.-	1.100.-	37.5
Mercimek	8.000.-	11.000.-	37.5

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından gıda harcamasındaki değişim aşağıdaki tablo 3'te aylık gıda harcaması tutarı, bir önceki ay, yılsonu ve son oniki ay itibarıyla verilmektedir. Tablodan da hesaplanabileceği gibi gıda harcaması tutarındaki aylık artışlar mevsim koşulları, yeni yükler getiren vergi düzenlemeleri gibi nedenlerle dalgalanma göstermekle birlikte, ortalama artışın yüzde 5.9 düzeyinde olduğu görülmektedir.

TABLO 3- AYLIK GIDA HARCAMASINDAKİ DEĞİŞİM

Aylar	Gıda Harcaması	Önceki aya göre (%)	Yılbaşına göre (%)	12 aylık (%)
Aralık'92	1.798.000.-	5.7	67.6	67.6
Ocak'93	1.863.000.-	3.6	3.6	58.6
Şubat'93	1.934.000.-	3.8	7.6	56.2
Mart'93	1.939.000.-	0.3	7.8	51.5
Nisan'93	2.048.500.-	5.6	13.9	59.2
Mayıs'93	2.182.000.-	6.5	21.6	64.7
Haziran'93	2.257.000.-	3.4	25.5	69.1
Temmuz'93	2.384.000.-	5.6	32.6	74.0
Ağustos'93	2.396.000.-	0.5	33.3	67.7
Eylül'93	2.525.000.-	5.3	40.4	63.1
Ekim'93	2.638.000.-	4.5	46.7	69.7
Kasım'93	2.905.000.-	10.1	61.6	70.8
Aralık'93	3.066.000.-	5.5	70.5	70.5

Öte yandan Türkiye'de; dört kişilik ailenin harcamalarına baz oluşturan gıda fiyatları son oniki ay itibarıyla yüzde 70.5 oranında artış gösterirken; örneğin bu oran yine son oniki ay itibarıyla ABD'de yüzde 1.9, Japonya'da yüzde 2.1, Fransa'da yüzde 0.9, Almanya'da yüzde 2.1, Portekiz'de yüzde 1.9, İtalya'da yüzde 1.9, Yunanistan'da yüzde 11.4'tür Belçika, Lüksemburg, İsviçre'de ise son on iki ay itibarıyla (Eylül '93) gıda fiyatları indeks sırasıyla yüzde 0.8, yüzde 0.5 ve yüzde 0.1 oranında gerilemiştir.

Aşağıda bazı ülkelerde ve Türkiye'de gerçekleşen gıda fiyatları ve genel tüketici fiyat endeksi son oniki aylık olarak Eylül '93 itibarıyla yer almaktadır.

TABLO 4- SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKELERDE ve TÜRKİYE'DE GIDA ve TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (%) (EYLÜL 1993, SON ONİKİ AYLIK ARTIŞ)

Ülkeler	Gıda	Tüketici Fiyatları Endeksi
ABD	1.9	2.7
Japonya	2.1	1.5
Fransa	0.9	2.3
Almanya	2.1	4.0
Yunanistan	11.4	12.8
İtalya	1.9	5.0
Lüksemburg	-0.5	3.7
Portekiz	1.9	6.0
İspanya	0.4	4.3
İsviçre	-0.1	3.4
Belçika	-0.8	2.8
TÜRKİYE	67.5	68.2

TÜRK-İŞ, SSK'YI UYARDI

SSK Yasasında son yapılan değişiklikten sonra, TÜRK-İŞ Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğüne uyandı bulunarak, yasadaki yer alan bazı maddelerin uygulamasında dikkat edilmesini istedi. Dört ana başlıkta yer alan bu uyarı mektubu aynen şöyle:

1 3917 sayılı yasa ile kurulacak Bölge Müdürlüklerinin kıstasları belirlenmelidir.

2 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulu hakkında kanun hükümlerinin uygulamaya yetkisinin dikkatle düzenlenmesi ve alacakların zamanında takibe verilmesi dikkate alınmalıdır.

3 Satışa sunulacak gayrimenkuller arasında sağlık tesislerinin yer almaması ve rantı yüksek olanların verilmemesi, ileriye dönük yatırımları aksatacak devirlerden kaçınılması.

4 Sigorta Müfettişlerine tanınan yetkilerde objektif kriterlerin tespiti gerekmektedir.

"Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü
ANKARA

Kamuoyuna Kurumunuzun içinde bulunduğu mali ve idari sorunların tek kurtuluş yolu olarak tanıtılan 3917 sayılı Yasanın hangi şartlarda ve ne şekilde yasalaştığını biliyor, ancak bu yönde takip olunan uzun yolun tanımını yaparak tekrarlardan kaçınmakta yarar görüyoruz.

Önemli olan Kurumunuz hizmetlerinin zamanında, güne uygun ve ekonomik bir şekilde yürütümünün sağlanmasıdır. Bu yönde çaba gösteren kişi ve kuruluşların tüm faaliyetlerini desteklediğimizi ifadeyle yasa uygulaması ile ilgili bazı hususları başlangıçta hatırlatmak istiyoruz.

1- Küreselleşmenin güncel hale geleceği 2000'li yıllarda yerinde yönetim ilkesinin önemi, her geçen gün daha da artmaktadır. Çünkü, yerinde yönetim demokrasiyi güçlendiren, kamu hizmetlerinin verimliliğini artıran, halkla ilişkileri geliştiren dolayısıyla halkın kendisine güven duygusunu pekiştiren bir yönetim biçimi olarak görülmektedir.

3917 sayılı Yasanın geçici 2. maddesi ile Kurumunuz yeni bölge müdürlüklerinin ilk teşkilatlanmasının, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı-

nın teklifi ve Başbakanın onayı ile kurulacağı hususu öngörülmüştür. Ancak bölge müdürlüğü kurulacak şehirlerin seçiminde Kuruma kayıtlı işyeri sayısı ile, bildirgesi alınan işyeri sayısı, Kuruma tesilli işçi sayısı, Kuruma ait sağlık tesisleri ve bölgenin çevre ile ulaşım imkânının yanında, bölgenin coğrafi ve ekonomik özelliklerinin ve ihtiyaçlarının dikkate alınmasında yarar görülmektedir.

Yukarıda açıklanmaya çalışılan hususlardaki objektif kriterler, şehirler arasındaki rekabeti önleyecek ve uygulamaların başarı şansını artıracaktır.

2- Süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer Kurum alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerini uygulama ve söz konusu Kanun uygulamasında Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilerine verilen yetkilerin Kuruma da verilmesi, Kurum alacaklarının zamanında tahsili yönünden tanınan bir yasal fırsat olarak değerlendirilmektedir.

Ancak, uygulama ile ilgili yönetmeliğin biran evvel çıkarılmasında yarar görülmektedir.

Hatırlatmak istediğimiz bir başka husus, Kurumun muacceliyet kazanan alacakla-

nının zamanında adli takibe intikal ettirilememesinin doğurduğu sorunlardır. Açılan takiplerin icra dairelerindeki birikimler dolayısıyla zamanında neticelendirilememesi kadar, bu husus da önem arz etmektedir. Yani, adli takipler kadar, adli takibe intikal de önemlidir. Hele yeni bir uygulamanın başlatılmasının ileride doğuracağı idari ve yasal sorunların çıkarılacak yönetmelikte bugünden değerlendirilmesi ve düzenlenmesi gerekmektedir. Bu düzenleme icra memurlarının seçimi, yetiştirilmesi ve denetimi yönünden de önem arz etmektedir. Dileriz ki, kişi ve kuruluşlarda 10 milyarlarla ölçülen takipsiz Kurum alacakları devri, bu uygulama ile sona erdirilmiş olur ve işlemler sürat kazanır.

3- Kurum mülkiyetindeki gayrimenkullerden nitelikleri itibarıyla satışa elverişli olanların tesbiti ileriye dönük olarak spekülasyonlara açık bir görünüm arz etmektedir. Bu yöndeki yanlış bir tesbit karşısında Konfederasyonumuz gerekli girişimlerde bulunacak ve gerektiğinde de eylemlere başvuracaktır. Bu hususta işçi kamuoyu çok duyarlılık göstermektedir. Bu duyarlı durumun tüm kamuoyu için de bahiskonusu olduğunu hatırlatmayı bir görev saymaktayız.

Konfederasyonumuz üyesi bazı sendika genel başkanlıklarından alınan fotokopisi ilişik yazılardan; bazı Kurum sağlık tesislerinin de (Tatvan ve Çayeli Hastaneleri), Hazineye devri hususunda çalışmaların başlatıldığı anlaşılmaktadır.

Kurumunuzun mülkiyetindeki gayrimenkullerin bir kamu bankasına devri hususundaki yanlış bir değerlendirme mali yönden Kurumda sonun başlangıcı değil, bilâ-

kis ta kendisi olacaktır. Konfederasyonumuz bu yasal düzenlemeye başlangıçtan itibaren yılların birikimi sonucu sahip olunan bu gayrimenkullerin heba olması endişesiyle karşı çıkmıştır. Bu endişemize gerekçe teşkil eden uygulamalar bugün için de geçerlidir. Aslında Kurumun idari ve mali sorunlarının bu devir işlemi yapılmadan da çözümünü sağlayacak idari ve bilimsel metodlar vardır ve arandığında bulunabilir.

Mademki bu yasal yol tercih edilmiştir o halde 48 yılın birikimi ve sigortalı işçiler ile işçi emeklilerinin son umut kaynağı bu gayrimenkullerle ilgili tasarrufların bütün olası menfi gelişmeler dikkate alınarak değerlendirilmesinde zaruret görülmektedir.

Faiz gelirleri ile ayakta kalma mücadelesi verecek bir sosyal güvenlik kuruluşunun, çağdaş fonksiyonlarını güne uygun olarak yerine getirebilmesi mümkün görülmemektedir.

Bu yasal düzenleme, 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun Yönetim Kurulunun görev ve yetkilerini düzenleyen 11. maddesinin (F) fıkrası ile en yetkili karar organına, gayrimenkul mal edinilmesi ve bu malların idari yetkisinin yanında satış yetkisinin verilmemesi düzenlemesinin, sosyal güvenliğe 48 yıl evvelki bakışla, bugünkü uygulamalar arasındaki uçurumun ve zihniyet farklılığının görüntüsü olarak değerlendirilmektedir.

Onun için de; uygulama hakkındaki hassasiyetimizin tekrar tekrar hatırlatılmasında yarar görülmektedir.

Tabiidir ki, bu devir işlemi yapılırken, Kurumun ileride belirecek bölgesel ihtiyaçlarına yönelik yatırımlar için ihtiyaç duyulacak gayrimenkul-

lerin elden çıkarılmamasına özen gösterilmelidir.

Ayrıca, rantı yüksek gayrimenkullerle sağlık tesisi olarak yapılmış binaların muhafazasında da duyarlı olunmalıdır.

4- 3917 sayılı Kanunun 4. maddesi ile Sigorta Müfettişlerinin görevleri arasında sayılan "...işverenin Kuruma, emsaline veya yapılan işin nitelik ve kapsamına göre işin yürütümü için gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prim esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğunu saptamaları halinde..." Kurumca yapılacak ölçümleme ile, "...işin yürütümü için gerekli asgari işçilik miktarı, yapılan işin niteliği, bünyesinde kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan işçi sayısı ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak sigorta müfettişinde saptanır..." düzenlemesi uygulamada Kurum ve işverenler arasında büyük ihtilâfların doğmasına neden olmaktadır. Bu ihtilâflar adli mercileri fazlasıyla meşgul edecektir. Onun için bu yöndeki değerlendirmelerin objektif ve uygulanabilir kriterlere dayanmasını sağlayıcı idari düzenlemelerin başlangıçta yapılması zaruri görülmektedir. Az dahi olsa subjektif değerlendirmeler Kurumu idari yönden sıkıntıya sokabilecek ve yeni mali yükler üstlenmesine neden olabilecektir.

Kurum mülkiyetindeki gayrimenkullerin devri ile ilgili işlemlerden Konfederasyonumuzun da bilgilendirilmesini rica ederiz.

Saygılarımızla

Bayram Meral Şemsi Denizer
Genel Başkan Genel Sekreter

Sosyal Sigortalar Kurumu nasıl kurtulur

Sosyal Sigortalar Kurumu'nun 1992 yılı sigorta faaliyetlerini eleştirmekte geç de olsa, yarar görmekteyiz. Bu geç kalışın ana nedenini Kurumun 1992 yılı faaliyet raporu ve istatistik yıllığının, Aralık 1993 ayı başında henüz yayınlanabilmiş olması oluşturmaktadır.

Bu kabil raporların zamanında yayınlanması, kamuoyunun ve ilgililerin bilgilendirilmeleri yönünden önem arz etmektedir. Ama kendi bildiğinden ve yaptığından başka bir doğruyu kabullenmeyen bir zihniyet ürünü olan bu sonucun kamuoyuna geç de olsa hatırlatılmasında yarar görülmektedir.

Bilindiği üzere Kurumun prim tahakkukları, işverenlerin Kuruma bildirdikleri işçi sayısı ile, bu kişilere ödenen ücretlerle ilgili bulunmaktadır.

Kuruma intikal eden Eylül ayları aylık sigorta/prim bildirgelerine göre sigortalı sayıları;

Yıllar	Artış	Sigortalı Sayısı	Artış Oranı
1989	130.942	3.271.013	4.2
1990	175.489	3.446.502	5.4
1991	151.813	3.598.315	4.4
1992	198.387	3.796.702	5.5

1987-1988 Yıllarında % 9 olan bu artış oranı nedense ileriye doğru bir düşüş göstermiştir. Bu düşüşün ana nedeni 3395 sayılı kanunla 506 sayılı kanunun 79. maddesinin değiştirilmesi sonucu işverenlerin Kuruma bildirimlerinde serbest bırakılmış olmaları ile doğrudan ilgili bulunmaktadır.

Çalışma raporlarında Kuruma kayıtlı işyeri sayıları değil de, bildirgesi alınan işyeri sayılarına yer verilmesi, Kuruma kayıtlı işyerleriyle ilgili takip durumunun gizlenmesi gayesine matuf görülmektedir.

Sigorta primleri bildirgesi alınan işyerleri;

Yıllar	İşyeri Sayısı	Bir Evvelki Yıla Göre Artış	Artış Oranı
1988	451.662	64.210	16.57
1989	474.318	22.656	5.02
1990	514.390	40.072	8.45
1991	536.098	21.708	4.22
1992	559.184	23.086	4.30

H. Avni YAZICI

TÜRK-İŞ
Sosyal Güvenlik Uzmanı

Yukarıdaki tablo, kuruma kayıtlı işyerleriyle ilgili takip durumunun doğurduğu menfi sonuçların açık bir görünümü olarak değerlendirilmektedir.

Sigortalılar yönünden bir başka menfi sonuç, 2-9 kişi çalıştıran işyerlerindeki kümelenme ile ilgili bulunmaktadır.

2-9 işçi çalıştıran işyerlerinin;

Yıllar	İşyeri Sayısı	Artış
1988	227.184	36.826
1989	238.808	11.624
1990	245.835	7.027
1991	258.478	12.643
1992	251.004	-7.474

olduğunu görmekteyiz. Yine 1992 yılında kuruma bildirilen 3 milyon 796 bin 702 sigortalının yüzde 32.34'üne tekabül eden 1 milyon 227 bin 720 sigortalının 2-9 işçi çalıştıran işyerlerindeki bildirimlere ait olması üzerinde durulması gereken bir başka husustur.

Bu menfi sonuç, Memurlar ve İşçiler ile Bunların Emeklilerine Konut Edindirme Yardımı Yapılması Hakkındaki 3320 Sayılı Kanun ile, 3417 Sayılı Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmeleri Hakkındaki Kanun uygulamaları ile doğrudan ilgili bulunmaktadır.

Sigorta primine esas günlük ve aylık kazançların asgari ve azami durumları da;

Dönem	Günlük Ücretin		Aylık Ücretin	
	Alt Sınır	Üst Sınır	Alt Sınır	Üst Sınır
1.7.1992-31.12.1992	24.652.-	144.305.-	739.560.-	4.329.150.-

İşyerinin işkanununa tabi olması halinde sigorta primine esas kazancın alt sınırı 1.8.1991 tarihi itibarıyla günlük 26.700.- lira, aylık 801.000.- lira, 1.8.1992 tarihi itibarıyla de günlük 48.300.- lira, aylık 1.449.000.- lira olmuştur.

Kurumun 1992 yılındaki toplam gelirleri 35 trilyon 343 milyar 914 milyon 900 bin liradır. Bu gelirin yüzde 89.57'sine tekabül eden

31 trilyon 658 milyar 47 milyon 800 bin lirası prim gelirleridir.

Aynı dönemdeki giderler ise; 29 trilyon 221 milyar 8 milyon 400 bin liradır.

1992 yılındaki prim gelirlerinin % 75.4'ü tahsil edilebilmiştir. Tahsilat oranları;

Yıllar	Tahsilat Oranı
1988	% 89
1989	% 81.1
1990	% 81.9
1991	% 72.3

Tahsilat oranındaki düşüşler, kamu kurum ve kuruluşları ile bazı belediyelerin işçilerinin ücretlerinden kestikleri primleri dahi Kuruma yatırmayarak işletme sermayesi olarak kullanmalarından ileri gelmektedir.

Kurumun yıl içinde muacceliyet kazanan primden ileri gelen alacakları ile bu alacakların takip durumu;

Kamu sektörü prim borçları	5.726.990.894.946.-
Özel sektör prim borçları	3.038.092.484.835.-
Toplam	8.765.083.379.781.-

Kanuni takibe verilen alacaklar	3.486.097.292.934.-
Prim itiraz komisyonuna intikal eden	77.560.960.-
Taksite bağlanmış olan	292.246.518.504.-
İcraya intikal ettirilmemiş olan	4.966.268.826.338.-
Adresi tespit edilemeyen borç	20.393.181.045.-
Toplam	8.765.083.379.781.-

Beş trilyona yakın muacceliyet kazanmış borcun icraya intikal ettirilmemesi üzerinde durulması gereken bir başka husustur. Bu hastalığın 3917 sayılı yasa uygulamasından beklenen olumlu sonucu menfi yönde etkileyeceği unutulmamalı ve bugünden gerekli önlemler alınmalıdır.

Hatırlatmakta yarar gördüğümüz 2 husustan birincisi, Kurumun 1992 yılı sonu itibarıyla sosyal yardım zammı ödemelerinden toplam 7 trilyon 721 milyar 596 milyon 762 bin 336 lira alacağının bulunduğuudur.

İkincisi de; kanuni takibe verilen primden ileri gelen kurum alacaklarının bu tarihe kadarki gecikme zammı tutarının 1 trilyon 829 milyar 863 milyon 400 bin lira olmasıdır. Henüz kanuni takibe verilmemiş primden ileri gelen alacaklara ait gecikme zammı tutarları ile, kanuni takibe verilenlerin günümüze kadarki gecikme zammı tutarları neredeyse primden ileri gelen alacakların anasına ulaşmaktadır.

Bu kalemden ileri gelen Kurum alacağı raporda görülmeyen bir alacaktır. Bu hesaba göre Kurumun 1992 yılı sonu itibarıyla primden, gecikme zammından ve sosyal yardım zammı ödemelerinden ileri gelen alacakları toplamı global olarak 25 trilyona yaklaşmaktadır.

Açıklamadan yapamayacağımız bir başka husus; kısa vadeli sigorta kollarının fazlalık vermesidir. Aslında bu fazlalık sigortalıların, sigorta emeklilerinin bunların eş ve bakmakla mükellef oldukları çocuk, ana ve babaları ile dul ve yetimlerinin sağlık hizmetlerine konulan ambargonun kaçınılmaz bir sonucudur. Bu kişilerin sağlık hizmetlerinde yapılan zoraki kısıtlamaların doğurduğu bir nevi sağlık vergisidir. Ama sosyal devlet ilkesiyle hiç de uyumlu bir görünüm arzetmemektedir. Çünkü 1992 yılında;

İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları

Sigortası	396.452.100.-
Hastalık Sigortası	1.774.115.100.-
Analık Sigortası	642.794.200.-

toplam olarak 2 trilyon 813 milyar 361 milyon 400 bin TL. fazlalık vermiştir.

SONUÇ

Kurumun mali ve idari yönden içinde bulunduğu açmazlardan kurtuluşunu ve görevlerini güne uygun ve zamanında yapabilmesinin 3910-3917-3918 sayılı yasa uygulamalarında gören yetkililere işçi kamuoyu son bir avans daha vermektedir. Ama tutulan yol yanlıştır. Uygulanmak istenen metodlar çağ dışıdır. Ama işçiler sabırlıdır, toleranslıdır. Kendilerinden, haklarından ve hizmetlerinden bir noktaya kadar fedakarlık yapabilmektedirler. Ama Kurumun 48 yıllık birikimi olan gayrimenkulleri bir kamu bankasına devri uygulamasındaki bir yanlışlığa karşı bu sabrı göstermeleri imkansızdır. Bilinmelidir ki, uygulamalar dikkatle takip edilmektedir.

Bu sabrı taşımamak, bu insanları anlamak ve bu mert sese kulak vermek lazımdır.

ENDÜSTRİYEL ÇEVRE KİRLİLİĞİNİN İŞÇİ TOPLUMU ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ ALAN ARAŞTIRMASI

YAZAN
Sinan VARGI
TÜRK-İŞ Uzmanı

Endüstriyel bir çevrede çalışan ve yaşayan işçiler ve aileleri çevre kirliliğinden en fazla etkilenen kesimi oluşturuyorlar. İşçi hem bir çalışan olarak hem de kirlilikten etkilenen kentte yaşayan bir insan olarak kirliliğin çifte etkisi altında kalıyor.

GİRİŞ

TÜRK-İŞ öncülüğünde sendikalar tarafından oluşturulan bir araştırma grubu tarafından yürütülen "Endüstriyel Çevre Kirliliğinin İşçi Toplumu Üzerindeki Olumsuz Etkileri" konulu alan araştırması çevre kirliliğinin en çok işçiler üzerinde olumsuz etki yaptığını ortaya çıkardı.

Her geçen gün plansız kentleşme, düzensiz sanayileşme ve artan nüfus nedeniyle çevre koşulların giderek ağırlaşmakta olduğu ülkemizde bunlara bağlı olarak sağlık sorunları da giderek artmaktadır. Uzmanlar çevre kirliliğinin yarattığı sağlık sorunlarının bir kaç kez artmadığını matematiksel bir ifade ile "üstsel büyüme" denilen bir büyüme ile içinden çıkarılabilecek sağlık sorunlarına doğru gidildiğini ifade etmektedirler.

Çalışanlar, bir toplumun çevre kirliliğinden en fazla etkilenen kesimini oluşturmaktadırlar. Genel çevre ve çalışma çevresinin toplamı işçilerin toplam sağlık durumunu vermektedir. Her iki unsurdaki kirliletiç faktörlerin ağırlaştırıldığı ortam, giderek işçilerin sağlıklarının kaybolmasına neden olmaktadır. Bir işyerinde kükürt dioksitle çalışan işçi, işyerinden çıkınca genel çevredeki kükürt dioksitten de etkilenecek ve bir anlamda kirliletiçlerin çifte etkisi altında kalacaktır.

Son yıllarda çığ gibi büyüyen çevre sorunları karşısında dünya kamuoyu hangi eğitim ve kültür düzeyinde olurlarsa olsunlar ileri derecede duyarlı hale gelmiştir. Rusya'daki Çernobil Nükleer Santralinin yamması sonucunda etrafa yayılan radyasyon, toplumumuzdaki zengin - fakir, okumuş - okumamış, işçi-işveren herkesi yakından ilgilendirmiştir. Aynı tür bir endişe Yatağan ve Gökova santralleri içinde gösterilmiştir.

Ne varki kamuoyunun genel çevre için gösterdiği bu endişenin çalışma çevresi ve dolayısıyla çalışanların sağlığı açısından ele alındığını söylemek mümkün değildir. Bunun nedeni çalışma koşullarının zararlarının kısıtlı olduğu ve toplumun belirli bir kesimini etkilediği kanısındır. Bir toplumun sağlığı, o toplumun tümünün sağlıklı olması halinde anlam taşımaktadır. Bu nedenle özellikle sanayileşmiş ülkelerde işçi sendikalarının çevre sorununa eğilmeleri ve konuya bilimsel araştırmalarla katkı vermeleri hızlanmış ve sendika üyelerinin olduğu kadar toplumda yaşayan her kesimin çevre kirliliğinden etkilenmesinin azaltılması yolunda çalışmalara başlanmıştır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Önemi gittikçe artan çevre koşullarının işçiler üzerindeki

- *TÜRK-İŞ öncülüğünde, sendikalar tarafından oluşturulan bir çalışma grubunca yapılan araştırma sonuçlarına göre endüstriyel çevre kirliliği başta hava kirliliği olmak üzere, toprak ve su kirliliğine yol açıyor. En yoğun kirlenmenin görüldüğü İzmit Körfezinde geçtiğimiz üç yıl içinde solunum yolu kanserlerinde büyük artışlar görüldü.*

etkisini ortaya koyacak bir araştırma yapmak, elde edilen verilere dayanarak objektif sonuçlar çıkarmak araştırmanın başlıca amacı olarak belirlenmiştir. Objektif sonuçlarla bilimsel bir değerlendirme yapmak ve bunlara dayanarak bir önlemler dizisi saptamak mümkün olmuştur. Çevre kirliliğinden etkilenen işçi grubu üzerindeki etkileri (konfor bozukluklarını) ve ağır çevre koşullarının yarattığı ön hastalık belirtilerini bulmak araştırmanın başlıca amacı olarak belirlenmiştir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma yöresi olarak, İzmit, Gebze, Adapazarı ve daha temiz bir çevreye sahip olabileceği düşüncesi ile kıyaslama yapmak imkanı açısından Kastamonu Taşköprü ilçesi seçilmiştir. Bu merkezlerde yaşayan Kağıt (İzmit ve Taşköprü'de) Metal (Gebze) ve Vagon İmalat (Sakarya) 400 işçiye toplam 116 sorudan oluşan bir anket formu 4 anketör tarafından uygulanmıştır.

Bu anketten elde edilmek istenen bilgiler aşağıda belirtilen şekilde oluşturulmuştur.

- 1) İstihdam Durumu (Geçmişteki ve mevcut durum)
- 2) Eğitim Düzeyi
- 3) Aile Yapısı
- 4) Yaşam Koşulları
- 5) Konfor Şikayetleri
- 6) Solunum Şikayetleri
- 7) Kalp ve Dolaşım Şikayetleri
- 8) Deri Şikayetleri
- 9) Alerji
- 10) Gözle İlgili Şikayetler

11) Sigara (Hava kirliliği açısından sigara içmeyenler ayrı tutulmuştur)

Hava Kirliliği ile ilgili istatistiklerin geçen üç yıl içinde aylık istatistiklerle incelendiği araştırmada ayrıca seçilen bu dört merkezdeki nüfus artış hızları da incelenmiştir. Buna göre hava kirliliğinin bir çok merkezde özellikle kış ayları içinde genellikle Sağlığa Zararlı Bölge'de seyrettiği görülmüştür. Hava kirliliği bir kaç kez 1. alarm durumunda artış göstermiştir. Nüfus artışı açısından ise son beş yılda olmak kaydı ile Kocaeli nüfusu % 26, Gebze'nin % 54, Sakarya'nın % 12 oranında artarken Taşköprü göç veren bir ilçe olması nedeni ile son beş yılda nüfusunda % 17 oranında bir azalma görülmüştür.

Özellikle Kocaeli üretim açısından Türkiye Üretimi içinde

ağırlıklı bir öneme sahiptir. Bu ilde başta Kimya Sanayi olmak üzere ağırlıklı olarak Metal Eşya Kağıt ve İmalat Sanayi görülmektedir. Bu sanayilerin yarattığı olduğu kirlilikle bağlantılı olduğu konusunda her hangi bir araştırma olmamasına rağmen bölgede Kansere olaylarındaki artış dikkat çekici boyutlardadır.

KOCAELİ İLİNDEKİ YILLAR İTİBARIYLA KANSER İSTATİSTİKLERİ

KANSER	1987	1988	1989	1990	1991
Ağız boşluğu ve yutak					
Larenks habis uru	1	6	21	6	11
Ozofagusun habis uru	12	3	12	2	4
Midenin habis uru	23	26	44	35	39
Bağırsak habis uru	6	14	33	25	19
Rektum ve rektosigmoid					
birleşme yeri habis uru	13	4	34	44	29
Gırtlak-Larenks					
habis uru	1	5	23	12	16
Nefes borusu, bronşları ve					
akciğerin habis uru	45	43	54	63	141
Kemiğin habis uru	5	1	2	2	3
Derinin habis uru	18	14	10	21	22
Memenin habis uru	18	27	57	36	31
Uterus boynu-cervix uteri					
habis uru	7	2	-	5	16
Prostatın habis uru	4	3	5	7	9
Diğer habis uru	39	36	38	53	49
Lösemi	6	5	6	8	12
Lentatik ve kan yapıcı					
dokunun diğer habis uru	8	14	4	11	6
TOPLAM	205	207	343	330	418

ARAŞTIRMA SONUÇLARI

Hastalıkların değerlendirilmesi için veriler yeterli değildir. Ancak, solunum sistemi hastalıkların önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle kanser artışları dikkati çekecek boyuttadır. 1990 yılında 63 olan solunum sistemi kanserleri 1991 yılında 2.2. defa artarak 141'e çıkmıştır. Buna karşılık nüfus artışı 0.05 civarında artmıştır. Bu durum solunum sistemi kanser vakalarının artışında "hava kirliliğinin rolü var mıdır?" sorusunu ortaya koymaktadır. Bu sorunun cevabı, ancak, özel bir araştırma ile verilebilir.

Bu aşamada söylenecek görüş, durumun dikkat çekici olduğu ve incelenmesi gerektiğidir.

Araştırmaya giren kişilerden % 90'ı 40 yaşın altındadır. Normal boy ve ağırlıkta olup, ortalama 2 çocukludurlar. Aile büyüklüğü 4-5 kişiliktir.

% 75'i tam gün çalışan işçilerin % 60'ı gürültü, % 40'ı du-man ve % 10'u tozla karşılaşmaktadırlar. Şu halde bu yörede en önemli etken % 60 ile gürültü ve % 40 ile dumandır.

İşçilerin % 44'ü sigara içmektedirler. Bu oran ana toplum (yöredeki bütün işçiler) için % 46 olarak hesaplanmaktadır. (Güven aralığı 43-46). Ortalama günde 22 sigara içilmektedir. Babaları sigara içenler % 64, anneleri sigara içenler % 8'dir.

Sigaraya başlama yaşı çok küçüktür. 18 yaşından küçük yaşlarda sigaraya başlayanların yüzdesi % 33'dir. Ortalama sigaraya başlama yaşı 17'dir. Sigara içenlerin % 48'i dumanı içeri çekmektedirler. İşyerinde sigara içme oranı % 86'dır. Evde başka sigara içenlerin olduğu % 21'dir. Ortalama 8 saat sigara dumanı olan yerde kalmaktadır. Bu süre, ana toplum için 8.5 saate kadar çıkmaktadır (Güven aralığı 7.5-8.5 saat).

İşçilerin büyük bir kısmında solunum şikayetleri vardır. Bu şikayetler göğüsste hışırtılı ses, nefes darlığı, öksürük ve balgam, efor esnasında nefes darlığı şeklindedir. Şikayet edenler, şikayet konusunda göre % 44'e varmaktadır.

Konfor bozuklukları fazladır. Gözlerinde yanma hissedener % 60, genzinde yanmadan yakınanlar % 67, sokakta koku-dan rahatsız olanlar % 67 civarındadır. Bu şikayetler kışın artmaktadır. Uyku, bozukluğu olanlar (uyuyamayan ve az uyuyanlar) % 45 oranındadır.

Geneldeki bu veriler, yöresel olarak incelendiğinde şikayetlerin İzmit, Gebze ve İstanbul'da oturup yöreye çalışmaya gelenler arasında olduğu görülmektedir.

Adapazarı en az etkilenen yöredir. En fazla sağlık şikayeti olan yöre Gebze'de çalışanlardır.

Düz yolda yürürken nefes darlığı Taşköprü'de önemli oranda artmıştır. Bütün bu veriler, İzmit, Gebze ve Taşköprü ile İstanbul grubunda solunum şikayetleri ve konfor bozukluğunun boyutlarının büyüklüğünü göstermektedir.

Uyku bozukluğunun % 45 oluşu dikkati çekmektedir. Çevrede gürültü şiddeti en fazla 70-75 desibel olduğu ve bu şiddetin nadiren geçtiği gözlenmiştir. Ancak işçilerin % 60'ının işyerinde gürültüye maruz kaldığı ve yöredeki sanayi işyerlerindeki gürültünün sonucu olabileceği düşünülebilir. Bu konuda, bu aşamada kesin bir şey söylenemez. Ancak konu inceleme-yeye değer niteliktedir.

SİĞARANIN ETKİSİ

İşçilerin şikayetlerinin sebebi olarak çevre kirliliği, sigara gibi faktörler olabileceğinden, sigara faktörünü ekarte edebilmek için sigara içmeyenler ayrıca değerlendirildi. Bu takdirde, şikayet edenlerin yüzdesi önemli ölçüde azaldı. Hatta balgam, düz yolda nefes darlığı şikayetleri İstanbul ve Gebze'de sıfıra indi.

Göğüsste ses oluşumu Gebze'de % 25'den % 8.7'ye, İstanbul'da % 50'den % 16.7'ye, Taşköprü'de % 19.3'den % 1'e indi.

Kötü havada solunum şikayetlerinde bir miktar düşme gözlemlendi. İzmit'te % 40.2 iken % 27.8 bulundu. Adapazarı'nda % 14.3 iken % 3.7 olarak hesaplandı.

Sonuç olarak sigaranın solunum şikayetlerindeki etkinliği açık olarak gösterildi.

SONUÇ

1. Araştırma yöresi kimya, metal, kağıt sanayi başta olmak üzere sağlık üzerine olumsuz etki yapan çeşitli işkollarını kapsamaktadır.

2. Sanayi, çevreyi kirleten başlıca kaynaktır.

3. Kirlenmiş havadan ileri derecede etkilenen işçilerin sağlık durumları dikkati çekmektedir.

4. Solunum şikayetleri yaygındır.

5. Konfor bozukluğu (koku, göz yaşarması, uyku bozuklukları v.b.) yaygındır.

6. Sigara tüketimi, endişe verici boyutlardadır.

7. Sigara içenlerin solunum şikayetleri, içmeyenlere göre açık olarak fazlalık göstermektedir.

ÖNLEMLER

1. Kirleticilerin kaynağını oluşturan sanayi, çevre konusundaki sorumluluğunun bilincine varmalıdır. Alınacak önlemlerin başında "Kirlenmeden öder" stratejisi gelmelidir. Bu konuda alınacak önlemler kirlenmeyi caydırıcı ve kirlenene ödettirici nitelikte olmalıdır.

2. Dış ortam kirliliği ile birlikte düşünülmesi gereken iç ortam hava kirliliğini oluşturan kirlenici kaynakların azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

3. Kimya, çimento, metal, kağıt işletmelerinin bulunduğu yer ve etkileri dikkate alınarak belirlenecek öncelikler sıralaması dahilinde gerekli çevre koruma tesisleri tamamlanmalıdır.

4. İşçiler arasında geniş çapta bir kampanya ile sigara tüketimi önlenmeye çalışılmalıdır.

5. Sendikalar, çevre konusunda üyelerini eğitmeli ve bilinçlendirmelidirler.

6. Toplu sözleşmelere çevre konusunda işvereni zorlayacak önlemler konularak işçilerin sağlığı korunmalıdır.

7. Sendikalar, ilgili oldukları işyerlerinin çalışma koşulları ve çevreye etkileri konusunda sürekli ve bilimsel araştırmalar yapılmalıdır.

**GELECEK SAYIDA: ÇEVRENİN KORUNMASINDA
SENDİKALARIN ROLÜ**

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

Korunma önlemleri:

Çalışanların, işyeri ortamında, işten kaynaklanan kimyasal faktörlerin olumsuz etkilerinden korunabilmesi için öncelikle bazı verilerin saptanması gerekir, bunun için,

1- İşyeri ortamında çalışanların ilişkide bulundukları kimyasal bileşikler nelerdir?

2- Bu bileşikler hangi kaynaklardan ortama yayılmaktadır ve ortam havasındaki oranları nedir?

3- Çalışan kişiler ne kadar süre ile bu ortamda bulunmaktadır?

Soruları, detaylı bir biçimde yanıtladıktan sonra sıra korunma önlerinin saptanmasına gelecektir. Yukarıdaki sıralamaya göre şu çalışmalar yapılacaktır:

1- Maddelerin saptanması:

Herşeyden önce işyerinde, ham, yarı mamul ve mamul hangi maddelerle çalışılmakta olduğu ve bunların kimyasal bileşimlerinin ne olduğu saptanır. Bunun yanı sıra işlem sırasında kullanılan yardımcı maddelerden veya işlenen maddenin kendisinden bir takım kimyasal bileşimlerin ortama yayılıp yayılmadığı saptanır.

Örneğin, bir çırçır fabrikasında ortama sadece kullanılan hammaddeden, pamuk tozu yayılmaktadır. Buna karşın bir metal işleme atölyesinde, kaynak işlemlerinden oluşan elektrod dumanı, azot oksitleri ve ozon ortama yayılmaktadır. Veya polivinil klorür plastiğinden mal üretilen bir imalatathanede ısınma sonucu bozulan plastik maddeden işyeri ortamına hidrojen klorür veya fosgen yayılabilir.

2- Yayılma noktasının ve ortamdaki yoğunluğun saptanması:

İşyerinde sağlık sorunu yaratacak madde ya da maddelerin neler olduğu analırdıktan sonra sıra bunların hangi işlem noktalarında ve işyerinin hangi bölgelerinde olduğunu saptanmasına gelir. Bu oldukça kolaydır, zira iş akımının izlenmesi ile kolayca bulunabilir. Oysa söz konusu kimyasal maddelerin, ortamda olup olmadıkları ve hangi düzeyde olduklarını koku ve ya görme duyuları ile değerlendirmek, kişi bu konuda çok deneyimli bir uzman olsa bile hemen daima yanılabilir. Bu nedenle ortamın incelenmesinde fiziksel, kimyasal ölçme ve tayin yöntemleri, incelenen maddenin türüne, miktarına, yöntem ve istenilen duyarlılığa bağlı olarak, doğrudan işyerinde basit detektör tüpleri veya portatif cihazlarla ölçme yapılarak sonuç alınır. Daha duyarlı ve kesin sonuçlar gerekiyorsa işyeri ortamından alınan numuneler bu amaçla kurulmuş iş hijyeni laboratuvarlarında incelenerek bir sonuca varılır.

Bunun yanı sıra incelenmenin yapıldığı ortamda çalışan kişilerden alınan kan, idrar gibi biyolojik materyal de incelenerek işçilerin, söz konusu zararlı maddeye ne oranda maruz kaldığı anlaşılar.

İncelemeler sonucunda bulunan, kimyasal madde miktarlarının zararlı düzeyde olup olmadıkları, MAK veya eşik değer dediğimiz rakamlarla karşılaştırılarak anlaşılar. Kimyasal ve fiziksel pekçok faktör ve kimyasal maddenin, günlük 8 saatlik çalışma süresi için ortam havasında sağlık için zararlı olmadığı kabul edilerek, yoğunlukları (konsantrasyonları) saptanmış ve buna "izin ver-

len en yüksek miktar" MAK değerler adı verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda örnek olarak bazı maddelerin MAK değerleri ppm (milyonda kısım) veya mg/m³ (metreküp havada miligram) olarak verilmiştir.

Madde	MAK değeri (ppm) (Milyonda kısım)
Etil alkol	1000
Amonyak	50
Benzen	25(*)
Kurşun tetra etil	0.01
Kurşun	0.15 mg/m
Hidrosiyanik asit	10
Sikloheksan	300
Etil asetat	400
n-Heptan	500
Karbon dioksit	5000
Karbon monoksit	50
Ozon	0.1
Cıva	0.1
Kükürt dioksit	5
Kuartz tozu	0.15 mg/m
Toluen	200
Trikloroetilen	50

Bu değerler, çeşitli ülkelerin yasa ve tüzüklerine göre değişebildiği gibi, araştırma sonuç ve bulgularına bağlı olarak yeniden saptanabilir. Örneğin PVC plastiklerinin hammaddesi olan mono klorür ilk kullanılmaya başlandığında yapılan inceleme ve gözlemler sonucu, diğer bazı solventler gibi sadece narkotik etkisi olan, zehirliliği çok düşük bir madde olarak kabul edilmiş ve 500 ppm gibi yüksek bir MAK değeri saptanmıştır. Ancak monovinil klorürün kullanıma girmesinden yaklaşık 25-30 yıl sonra, bu madde ile çalışan işçilerde karaciğer kanseri olayları görülmesi üzerine yeniden incelenerek çok daha düşük bir MAK değeri verilmiştir.

Ülkemizde iş yasasına dayalı olarak çıkarılan Parlayıcı-Patlayıcı ve Tehlikeli Maddeler Tüzüğü'nde pekçok maddenin MAK değerlerini içeren bir liste vardır. Ancak bu tüzük yayınlandığından bu yana hiçbir değişiklik görmemiştir. Bu bakımdan ortam değerlendirmesi yapılırken sadece bu tüzükte verilen değerlere bağlı kalınmaması, ILO dökümanlarından en yeni değerlerin uygulanması insan sağlığı açısından zorunludur.

3- Maruziyet Süresi:

Normal bir vardiya süresi olan 7.5 saat içinde fiziksel ve kimyasal faktörler ancak bazı işlemlerin süresi boyunca ortaya çıkar. Bu demektir ki, kişi çoğu kez günde 8 saatten daha az bir süre maruz kalmaktadır.

Bununla birlikte sağlık söz konusu olduğundan hesaplamada daima en uzun süre üzerinden yapılır.

Bilindiği gibi benzen, ülkemizdeki kok fabrikalarının bir yan ürünü olarak bol miktarda üretilen ve ancak kapalı sistemlerle çalışan kimya endüstrisinde tüketilmesi gereken, insan sağlığı için çok tehlikeli bir maddedir. İlgili tüzük ve standartlara göre hiç bir boya, çözücü, yapıştırıcı ve benzeri madde % 1'den çok benzen içermez.

Buna karşın üretilen benzenin bir bölümü kimya endüstrisinde iş hijyeni kurallarına uygun bir şekilde tüketilmekte geri kalanı ise ucuzluğu ve kolay bulunurluğu dolayısıyla ile bazı firmalar ve kişilerin ürettiği çözücü ve yapıştırıcıların yapımında kullanılmaktadır. Bir süre önce başına da yansıdığı gibi benzenin ya da benzenli maddelerin kullanımı sonucunda ölüm olayları ve çok sayıda hastalanmalar olmuştur.

Benzen içeren, çözücü ve yapıştırıcıları kullananlar şiddetle etkilenmekte ve giderek iyileştirilmesi imkansız bir biçimde hastalanmaktadır.

İşyerinde yukarıda açıklanan değerlendirmeler yapıldıktan sonra sıra koruma önlemlerine gelir. Bu önlemleri de üç grupta ele alıyoruz. Kaynakta, ortamda ve çalışmada (işçide).

A- Kaynakta alınacak önlemler: Bu bölümde sorun yaratan faktörün daha ortama yayılmadan insana zarar vermeyecek hale getirilmesi ya da ortama yayılmasının engellenmesi yer alır.

Bunları özetle sıralayalım.

- Daha az zararlı ya da zararsız madde kullanımı,

Örneğin; Benzen (Benzol) yerine, Toluol kullanırsa kanser tehlikesi ortadan kalktığı gibi, toluolun 200 olan MAX değerine erişmek oldukça güçtür. Makina parçalarının temizlenmesinde çoğu işyerinde benzin kullanılmaktadır. Ciddi kurşun zehirlenmelerine neden olabilecek ve yangın tehlikesi çok olan bu madde yerine gaz yağı veya mazot kullanılabilir. İşçiler çoğu kez yağlı ellerine tiner gibi solventlerle temizlemektedir. Oysa bu tür mesleki deri hastalıkları oluşturacak maddeler yerine ince ağaç talaşı ile karıştırılmış arap sabunu kullanmak çok daha ekonomik ve sağlıklıdır.

- İşlemin Değiştirilmesi

Örneğin; işyeri ortamına bol miktarda boya ve tiner yayın tabanca boyası yerine havasız tabanca boyası tekniğini uygulamak ya da durum uygunsa fırça kullanmak hem boyadan, tinerden ekonomi sağlayacak, hem de ortam havası daha az kirlenmiş olacaktır. İşyerindeki zararlı maddenin bulunduğu kısmın diğer kısımlardan ayrılması (tecrit) sağlanmalıdır.

- Islak Yöntemler Uygulanması:

Özellikle tozun ortama karışmadan bastırılmasına yarayan bu yöntem maden işletmelerinde çok yararlı olmaktadır. Örneğin, delme işleminde, çalışma noktasına devamlı su gönderilmesi, yüklenecek ve boşaltılacak yığınların sulanarak ıslatılması, lağım atımından sonra ortama su sisi gönderecek tozun bastırılması ortamı sağlıklı hale getirilecektir.

- Uygun Aspirasyon Sistemi Kullanılması (Yerel Aspirasyon)

Gaz, toz, buhar gibi maddelerin kaynağında, ortama yayılmadan çekilerek dışarı atılmasını sağlayan bu yöntem pekçok yerde yanlış uygulanmakta ve bazen yarar yerine zarar vermektedir. Bu konuda çok yaygın olarak kullanılan sistem tabii veya cebri çekişli davlumbazlardır, ancak ortama karışmaması istenen maddenin nitelikleri ve çıkış hızı hesaba katılmadan yapılan bu sistemler yararlı olamamakta hatta işçilerin burunları hizasında daha yoğun bir ortam oluşturarak tehlikeyi arttırmaktadırlar (Şekil 1). Oysa (Şekil 2)'de görüldüğü gibi çalışma noktasına, tezgaha uygulanacak bir yandan çekiş sistemi bu sorunu kökünden çözecektir.

Tüm bu önlemlerin tamamlayıcısı olarak yeterli ve etkili bir bakım programı uygulanmaktadır.

B- İşyeri Ortamında Alınacak Önlemler:

- İşyeri Düzeni, Temizlik:

Düzensiz bir işyeri, iş verimini düşüreceği gibi, iş kazaları olasılığını artıracak ve iş gereği oluşan süprütü vb. maddeler (örneğin bulaşık üstüpleri, tozlar vb.) sağlığı olumsuz yönde etkileyebilecektir.

C- Genel Aspirasyon:

İşyerinin kirlenen havasını dışarı atmak için kullanılan aspiratörler, yerel aspirasyonda açıklandığı gibi bi-

linçli ve yerinde kullanılmazlarsa yarar yerine zarar getirebilirler. Burada gözönünde tutulması gereken aspirasyon sisteminin solunum düzeyinin altında olmasıdır. Pencere, tavanlara veya duvarlara, hesaplanmadan gelişli güzel yerleştirilen aspiratörler bazen kirlenmiş havayı, soluma düzeyine daha çok kanştırabilirler. Bu nedenle gerektiğinde yandan ve aşağıdan çekişlere yer verilmelidir. Dikkat edilebilecek bir diğer husus da, genel aspirasyon sisteminin, yerel aspirasyon sistemlerinin etkisi zayıflatacak yapı ve güçte olmasıdır.

- Seyreltme Ventilasyonu:

Tamamen kapalı atölye, bölüm gibi ortamlarda bir yandan yerel aspirasyon ile zararlı maddeler dışarı atılırken, gerekli olan temiz hava da bir başka sistemden içeri basılmalıdır.

- Sürekli İşyeri Ortam Havası Kontrolü:

Yukarıda açıklanan ve diğer önlemler alındıktan sonra ortamın, sık sık sorun olan madde veya etkenleri özel detektör tüpleri veya deteksiyon cihazları ile kontrol ederek alınan önlemlerin yeterliliği denetlenmeli, gerekirse yeni önlemler alınmalıdır.

D- İşçiye Yönelik Alınacak Önlemler:

- Eğitim:

Önlemlerin en etkin ve yararlısı, çalışanların, hangi tehlikelerle karşı karşıya olduğu, nasıl korunulacağı, alınan önlemlere nasıl uyacağı konusunda yapılacak ve belirli aralıklarla tekrarlanan işgüvenliği ve işçi sağlığı eğitimleridir.

- Rotasyon veya Ekip Değişimi:

Bazı iş türlerinde, işin gereği alınan tüm önlemlere karşın yine de risk tamamen ortadan kaldırılamaz. Bu durumlarda uzmanların yapacakları değerlendirmeye bağlı olarak belirlenecek sürelerde değiştirilen ekiplerle iş sürdürülebilir.

- Kişisel Dozimetreler:

Özellikle röntgen ışınları, radyoaktif izotoplar veya bazı özel kimyasal maddelerle çalışan işçilerin üzerlerine takılacak dozimetre denilen araçlarla etkilenme riskinin var olup olmadığı saptanabilir ve gereken önlemler alınır.

- Kişisel Koruyucular:

Gözlük, maske, eldiven, baret vb. kişisel koruyucular en son başvurulacak fakat gerektiğinde kesinlikle kullanılması zorunlu araçlardır. Bu araçlar ancak, hangi tehlikeye karşı ne kadar ve ne sürede koruduğu bilinci ile kullanılırlarsa yararlı olurlar. Örneğin kanisterli bir gaz maskesi kişiyi klor gazına karşı koruyabiliyorsa aynı maske kesinlikle bir başka gaz için kullanılamaz.

Kişisel koruyucuların kullanılmasında, kişinin bunları kullanırken rahatsız olması hemen daima ihmale yol açmaktadır. Bu sakınca, en uygun koruyucuların seçilip, kullanacak kişilerin eğitilmesi ile çözümlenebilir. Unutulmamalıdır ki, hastalık veya sakatlık kişisel koruyucuların verdiği rahatsızlıktan çok daha büyük bir rahatsızlıktır.

- Yeterli Bakım Programı:

Çalışan kişilerin işe giriş muayeneleri ve periyodik tıbbi kontrolleri, sorunların erken yakalanması ve gereken önlemlerin alınarak tedavilerin yapılması çoğu kez hayat kurtarıcı olmaktadır.

2- FİZİKSEL ORTAM FAKTÖRLERİ:

Fiziksel ortam faktörleri arasında, çalışma ortamının kimyasal bileşimini belirgin bir şekilde değiştirmeyen, sıcaklık, nem, hava hareketi, aydınlatma, gürültü ve iyonlayıcı ışınlar sayılabilir. Ancak bazı koşullarda fiziksel faktörlerin, ortamın kimyasal yapısına etkileri de söz konusu olabilir. Örneğin elektrik ark kaynağından yayılan, belirli dalga boyundaki mor ötesi ışınları oksijenden ozon oluşturarak ortam atmosferinin kimyasal yapısını değiştirirler.

Fiziksel faktörlerin, çalışanların sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerine karşı alınacak önlemler, kimyasal faktörlerde olduğu gibi durum değerlendirmesi yapılarak, kaynakta, ortamda ve kişi üzerinde uygulanır.

Birikmiş yıllık izinlerini kullanamadığı nedeni ile işakdini fesh eden işçi kıdem ödencesine hak kazanır

YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

E. 1991/12707
K. 1992/1106
T. 06.02.1992

ÖZET : Geçmiş yıllarda kullanamadığı yıllık ücretli izinlerini talep ederek bu talebinin kabul görmemesi nedeniyle işta eden işçi 1475 s.y.m. 16/II-a uyarınca kıdem ödencesine hak kazanır.

DAVA: Davacı, kıdem tazminatı ve yıllık ücretli izin parasının ödenilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm, süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmekle dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Davalı savunmasında, davacının 8.8.1990 ile 10.8.1990 tarihleri arasında işe gelmediğini, bundan sonra da isteği üzerine bir yazı ile geçmiş yıllara ait yıllık ücretli izinlerinin verildiği bildirildiği halde izin bitimi 4.10.1990 tarihinden itibaren de işe devam etmediğini, bu durumda kendilerinin fesh hakkının doğduğunu; bu nedenle, kıdem tazminatı istemeyeceğini ileri sürmüş ve gerçekten işverenin, davacının 3.8.1990 tarihli izinlerinin verilmesine ilişkin dilekçesinden bir süre sonra 21.8.1990

tarihli bir yazı ile geçmiş yıllara ait izinlerinin verildiği görülmekte ise de, işverenin bu izin yazısının henüz davacıya tebliğ edilmeden bu davanın açıldığı görülmektedir. Böylece zamanında izinlerinin verilmemesi ve dilekçesi üzerine de hemen izin verilmeyip bir süre geçtikten sonra izin verilmiş, fakat tebliğden önce bu davanın açılmış olması durumu dikkate alındığında, iş aktinin davacı tarafından 16/II-a fıkrası uyarınca haklı nedenle fesh edildiğinin kabulü gerekir ve davacı kıdem tazminatına hak kazanır. Dava dilekçesinin izinlerinin verildiğine ilişkin yazının dava dilekçesinin tebliğinden önce davacıya tebliğ edilmiş olması işverene bir hak vermez. Zira olayda dava dilekçesinin tebliği değil, davanın açılış tarihi önemlidir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, 6.2.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İşçinin hizmet akdi devam ederken kıdem tazminatı adıyla yapılan ödemeler tazminat değil, fakat avans niteliğindedir

YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

E. 1985/10295
K. 1985/12710
T. 26.12.1985

ÖZET : Kıdem tazminatı mutlak surette hizmet akti ilişkisinin sona ermesi halinde doğan haklardanır. Bu nedenle, hak doğmadan önce yapılan bir ödeme bu hakka mahsuben yapılmış bir avans ödemesi niteliği taşır.

DAVA: Davacı, kıdem tazminatı farkının ödenilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, davayı reddetmiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmekle dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Davacı 29.9.1960 tarihinden 1.8.1984 tarihine kadar davalı işverenin değişik inşaat işyerlerinde hiç ara vermeksizin sürekli olarak hizmet akti ilişkisi içerisinde çalışmasını sürdürmüştür. En son 1.00.0000 tarihinde iş akti, tenkiset daha açıklayıcı ve yasal ifadesiyle işveren tarafından kıdem tazminatını gerektirecek şekilde bozulmuştur. Hizmet görülmesinde bir bütünlük ve devamlılık olduğu halde ara yerde 1.12.1968 - 14.3.1973 - 1.4.1977 tarihlerinde kıdem tazminatı adı altında bir kısım ödemeler yapılmıştır. Oysa kıdem tazminatı hakkı bozucu yenilik doğuran inşai haklardanır. Daha açık ve tamamlayıcı ifade ile bu hak mutlak surette hizmet akti ilişkisinin yasadaki öngörülen sebeplerle sona ermesi halinde doğan haklardanır. Akti ilişkisi sona ermeden böyle bir hakkın doğduğundan söz etmek mümkün değildir. Hak doğmadan önce yapılan bir ödeme olsa olsa huku-

ki anlamda ileride doğacak olan hakka mahsuben yapılan bir avans ödemesi niteliği taşır. Aksi bir düşünce yasaya karşı hile düşüncesini ortaya getirir ki böyle bir düşünceye de hukuk uygulanmasında itibar edilemez.

Uyuşmazlıkta davalı tarafından bir de 1.4.1977 tarihine kadar ki hizmetleri kapsayan bir ihbarname ile, bu tarihten sonraki hizmetlere ilişkin kıdem tazminatı ve diğer haklarla ilgili ibranemeler ibraz edilmiştir. Hukuki belge ve kuralları iş hukukunun kendisine özgü yorum esasları içerisinde değerlendirilmesi yapıldığında içerik bakımından yukarıda yapılan avans niteliğindeki ödemeleri içerdiği, bunlar dışında bir ödeme sarfı ileri sürülmediğine göre tazminat kapsamında başka bir ödemenin bulunduğu düşünülemeyeceğinden gerçek anlamda bir ibra belgesi sayılması hatalıdır. O halde aslında bir bütün olan hizmetin tamamı üzerinden kıdem tazminatı hesabı yapılmalı, ödenenler düşülmek suretiyle sonuca gidilmelidir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebeple BOZULMASINA 26.12.1985 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İhtirazi kayıt koymamak eksik hesaplanan ihbar tazminatının bakiyesini istemeye engel değildir

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 1991/16334

K. 1992/14457

T. 20.04.1992

ÖZET : İhbar tazminatı hesabında sosyal yardımların dikkate alınmaması sonucu bu tazminatın eksik ücret üzerinden ödenmesinde ihtirazi kayıt koymamak bakiye ihbar tazminatı için dava açılmasına engel teşkil etmez.

DAVA: Davacı, ihbar ve kıdem tazminatıyla yıllık ücretli izin parasının ödenilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, davayı reddetmiştir.

Hüküm, süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: 1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Davacı, ihbar tazminatının noksan ödendiğini iddia ederek bu konuda fark alacak isteğinde bulunmuştur. Mahkemece,

ihbar tazminatı, davacı tarafından alınırken itirazi kayıtlarla bulunmaması sebebiyle bu isteğin de reddine karar verilmiştir.

Mahkemenin yaptığı inceleme sonunda, sosyal yardımların ihbar tazminatının hesabında dikkate alınmaması nedeniyle bu tazminatın eksik ödendiği anlaşılmıştır. Böyle olunca, aradaki farkın tahsiline karar verilmesi gerekir. İtirazi kayıt koymama alacağın noksan kalan kısmını istemeye engel değildir. İtirazi kayıt, BK'nın 113'üncü maddesine göre kefalet ve rehin gibi fer'i haklar için etkilidir. O halde, ihbar tazminatından doğan fark alacağının tahsiline karar verilmelidir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, 20.04.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İşyerinde işçi olarak çalışmakta iken sözleşmeli personel statüsüne alınan, ancak işi işçi statüsüne tabi olmasını gerektiren işçinin kıdem tazminatı emsali işçinin toplu iş sözleşmesine göre aldığı ücrete göre hesaplanır

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 1988/11035

K. 1988/11580

T. 6.12.1988

ÖZET : İşyerinde işçi olarak çalışırken, sözleşmeli personel statüsüne alınan, işi itibarıyla işçi olması gereken işçinin kıdem tazminatı, sözleşmeli personel statüsünde almakta olduğu ücretin altında kalmamak üzere emsali işçinin toplu iş sözleşmesi uyarınca aldığı ücrete göre hesaplanır.

DAVA: Taraflar arasındaki kıdem tazminatının ödenilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda ilâmda yazılı nedenlerle gerçekleşen miktarın faiziyle birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine ilişkin hükmün süresi içinde duruşmalı olarak temyizden incelenmesi davalı avukatınca istenilmesi üzerine dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 6.12.1988 salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmiştir. Duruşma günü davalı adına avukatı Alime Ünal geldi. Karşı taraf adına kimse gelmedi. Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatın sözlü açıklaması dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı, işyerinde işçi olarak çalışmakta iken, 233 sayılı K.H.K. hükmünce sözleşmeli personel statüsüne alınarak kendisine bu statüye göre ücret ödenmiş ve yine bu statüde iken 8.5.1987 tarihinde malulen emekli olmuştur.

Taraflar arasındaki uyuşmazlık, davacıya kıdem tazminatı ödenmesi gerekip gerekmeyeceği, ödenmesi gerekmedikçe ise bunun hangi ücret üzerinden hesap edileceğine ilişkindir. Davacının sicil dosyasındaki ve sözleşmedeki bilgilerden postacı ve emekçi olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Gördüğü işin bu türüne göre işçi statüsüne tabi olması gerekir. Böyle olunca İş Kanunundan yararlanmaması söz konusu olur. Bu durum karşısında da İş Kanununa göre kıdem tazminatı almağa hakkı vardır ve hak kazandığı kıdem tazminatının da buna göre hesap edilmesi icabeder.

O halde yapılacak iş, davacının emekli olduğu 8.5.1987 tarihinde aynı işyerinde toplu iş sözleşmesinden yararlanmak sureti ile çalışan emsali işçinin almakta olduğu sosyal yardımlı ücret tesbit edilmek, başka bir ifade ile davacı sözleşmeli personel statüsüne geçirilmeyerek işçi olarak çalışmasını sürdürseydi ne ücret alacak idi ise bu ücreti belirlemek ve emekli olduğu tarihte sözleşmeli personel olarak almakta olduğu ücretin altında kalmamak kaydı ile buna göre kıdem tazminatı hesabı yapmak ve bu suretle bulunacak miktara karar vermekten ibarettir.

Her halükarda davacının hem sözleşmeli personel statüsünde aldığı ücretten, hem de ayrıca toplu iş sözleşmesinde öngörülen sosyal yardımlardan yararlanmaması mümkün değildir.

Bu itibarla az önce açıklanan biçimde kıyasların yapılarak davacının işçi olarak ulaşabileceği sosyal yardımlı ücrete göre ve fakat emekli olduğu tarihte sözleşme ile ödenen ücretin altına düşmemek kaydı ile bulunacak ücrete göre kıdem tazminatının hesap ve ödenmesi gerekir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten BOZULMASINA, davayı yarımına takdir edilen 24890 lira duruşma avukatlık parasının karşı tarafı yükletilmesine ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgililere iadesine 6.12.1988 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
E. Çubukcu	S. Çetinelli	E. Demirtürk	M.Ş. İrşacı	E.A. Özkul

YENİ VERGİ DÜZENLEMELERİ İLE İLGİLİ TÜRK-İŞ GÖRÜŞÜ

Rasyonel ve modern bir vergi politikasının temel amacı devlete gelir sağlamaktır. Ancak, bu temel amaca ulaşmada vergi yükünün toplumun çeşitli kesimleri arasında mümkün olduğunca adaletli dağıtılması da önemlidir. Sosyal ve ekonomik amaçları kendi yapısı içinde tutarlı ve dengeli biçimde bağdaştırıp bütünleştiren vergi politikaları günümüzün modern vergi politikasıdır.

Türk vergi sistemi, bugünkü şekli ve uygulanış biçimi ile vergi yükünün haksız dağılımına ve dolayısıyla gelir dağılımının daha da bozulmasına neden olmaktadır.

Asıl vergi rezervlerinin bulunduğu dolaysız vergiler alanında etkinliğin artırılması, yeni vergilerin getirilmesi, vergilendirme alanının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu bağlamda mevcut sistemin vergileme dışında bıraktığı alanlar sisteme dahil edilmelidir.

Yapılmak istenen vergi düzenlemelerini bu kapsamda değerlendirmek gerekmektedir.

● Yapılan Düzenlemeler "Reform" Değildir.

DYP-SHP Koalisyon Hükümetinin "Reform" sözcüğü ile açıkladığı yeni vergi düzenlemeleri günümüzün modern vergi politikası olmaktan uzak görülmektedir. Reform da ana ilke olarak belirlenen:

- 1- Vergi adaletinin sağlanması (az kazananın az, çok kazananın çok vergi alınması).
 - 2- Bütçenin sağlam kaynaklarla finanse edilmesi.
 - 3- Vergilemede kolaylığın sağlanmasıdır.
- Öncelikle 1. ilkenin belirtilen düzenle-

melerle gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Asıl ana ilkenin Bütçe'ye her ne pahasına olursa olsun kaynak yaratarak açıkların kapatılması olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra yapılan düzenlemelerle Gümrük Birliği çerçevesinde dış ticaretten alınan vergi kayıplarının telafi edilmesi amaçlanmaktadır.

Vergilemede kolaylığın sağlamanın ise ağırlıklı olarak dolaylı vergi artışı yoluyla sağlanacağı görülmektedir.

"Az kazananın az vergi" almak temel ilkesi çerçevesinde ücretlilere yönelik ciddi bir düzenleme getirilmemektedir.

Ücretlilere getirildiği ileri sürülen vergi avantajları tasarıda şu şekilde sıralanmaktadır.

- 1- Vergi tarifi iyileştirilmektedir.
- 2- Özel indirim 150 bin liradan 480 bin liraya çıkarılmaktadır.
- 3- Ücretlilere % 35 özel gider indirimi hakkı tanınmaktadır.

Böylece ücretlilerin vergi yükü hafifletilmekte ve vergi adaletinin sağlanabileceği söylenmektedir.

● Enflasyonla yıllarca aşındırılan vergi dilimleri ve indirim oranlarını düzeltmek "Reform" olarak nitelendirilemez.

Reform adı altında, ücretlileri rahatlatmak için yapılan vergi dilimlerindeki düzenlemeler gerçek anlamda 1986 yılında % 25 oranında uygulanan ilk vergi dilimi 3 milyon lira iken yalnızca enflasyon düzeyini koruması için 1994 yılı enflasyonu da dikkate alındığında 147 milyon 782 bin lira olması gerekirken, yapılan düzenleme ile 75 milyona çıkarılmıştır. Sermaye kesimine "yeniden değerlendirme" adı altında enf-

lasyondan korunma olanağı sağlayanlar bunu ücretliler için çok görmektedirler. Önemli bir diğer nokta ise daha önce koalison tarafından vergi reformu adı altında sunulan ve geri çekilen tasarıda daha ilk dilimin vergileme oranı yüzde 20 iken yeni tasarıda bu bile yüzde 25 olarak düzenleniyor. Diğer taraftan yapılan bu düzenleme yalnızca ücretliler için değil tüm gelir vergisi mükellefleri için sözkonusudur.

Bugün ücretliler için özel indirim adıyla yapılan uygulamanın düzeyi de "En az geçim indirimi" olmalıdır. En az geçim indiriminin dayanağını oluşturan asgari ücretin vergi dışı bırakılmasında bu çerçevede yapılmalıdır. Söz konusu düzenleme ile yapılmaya bırakıldığında ise yıllık indirimi tutarının 1994 yılı için 5.760.000.- liraya çıkarıldığı görülmektedir.

Oysa 1981 yılındaki düzeyini koruması için indirim düzeyinin olması gereken tutar 17.904.000.- liradır. Diğer bir ifadeyle 1994 yılında aylık 480.000.- liraya çıkarılacak indirim tutarının olması gereken 1.492.000.- liradır.

Asgari ücretliye, yapılan düzenlemelerle sağlanan iyileşme ise; gelir vergisinde 70.013.- lira, zorunlu tasarrufla 49.950.- lira olmak üzere toplam 119.963.- liradır. Reform olarak asgari ücretliyi 119 bin lira rahatlatma sağlamakta öte taraftan, yalnızca KDV oranlarındaki düzenleme nedeniyle dengeli beslenmek isteyen bir işçi ailesinin ödemesi gereken KDV ise 215.000.- liraya çıkarılmaktadır.

Anti-sosyal karakterli, mevcut vergi yükünü artıran, en haksız ve adaletsiz vergi türü olan KDV oranları artırılırken ve vergi iadesi düzenlemesi kaldırılmaya çalışılırken, lüks tüketim vergisi adı altında yeni vergiler getirilmektedir. Bugün artık temel ihtiyaç sayılan; buzdolabı, televizyon gibi elektrikli eşyalar, petrol ürünleri, sigara gibi ürünler de lüks kabul edilerek, özel tüketim vergisi alınması kabul edilebilir değildir. Bu yapılan Gümrük Birliği sürecinde kaybedilecek gelirin telafi edilmeye çalışılmasıdır. Unutulmamalıdır ki sanayici bu vergiyi direk tüketiciye yansıtıacaktır.

Bunlar yapılırken, eğitim, sağlık gibi bazı harcamalarda özel gider indirimi hakkı getirerek ücretlilerin rahatlayacağı iddia edilmektedir.

Dolaylı vergilerle ödedikleri harıç tutul-

duğunda bile Türkiye'de toplanan gelir vergisinin yüzde 56'sını ödeyen ücretliler için getirilen düzenlemeler "sabun köpüğü" niteliğindedir.

Yapılan açıklamalara göre, bu dolaylı vergiler alınmaksızın ücretlilere reform adı altında yüzde 4.34'lük bir vergi avantajı sağlanacağı ileri sürülmektedir. Gelecek yıl alınacak 5 milyon ücret üzerinden yapılan hesaplamalara göre nominal olarak iyileşme görüldüğü doğrudur. Ancak, ülkede varolan yıllık yüzde 70 enflasyon dikkate alınmamaktadır. Reel olarak değerlendirme yapılmamaktadır.

Vergi iadesi de hesaba katılarak ücretlilerin dolaysız vergi yükünde yüzde 4.34'lük hayali iyileştirme yapıldığı ileri sürülürken, daha bir ay önce dolaylı olarak KDV'ye yüzde 2-3 oranında artış yapıldığı, bunun yanı sıra Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) adı altında ek vergiler getirildiği ve ücretlilerin toplam vergi yükünde bir değişiklik olmayacağı gözardı edilmektedir.

● Getirilen önlemler vergi tabanını genişletmeyecektir.

Ücretliler bir yana bırakıldığında, vergi paketinin Türkiye'deki yeraltı (kayıt dışı) ekonomiyi vergilendirme özelliği de bulunmamaktadır. Ekonominin önemli bir bölümünü oluşturan, milyarlar düzeyinde kazanç sağladığı halde vergisini ödemeyenlere etkin bir önlem getirilmemektedir. Yeraltı ekonomisini vergilendirmeden vergi adaletinden söz edilemez.

Bugün ülkenin 33 milyon seçmeni bulunmaktadır. Bu bir yana 18.5 milyon sivil istihdamı mevcuttur ve bunun 10.5 milyonunu tarım dışı istihdamda bulunmaktadır. Son verilere göre 5.8 milyonu ücretli olmak üzere toplam 8.780 bin kişi kayıtlı mükellef olarak görülmektedir.

Tarım dışı istihdamda dahi, 1.650 bin kişinin hiçbir kaydının bulunmadığı, 1 milyonun üzerinde götürü mükellefin bulunduğu bir yapı mevcuttur. Tüm ülkede beyannameli mükellef sayısı ise 1.920 bin kişidir.

Reform olarak nitelenen düzenlemelerle kayıt dışı bulunan mükelleflerden 1995 yılında 360 binin mükellefiyete alınacağı hesaplanmaktadır.

Kayıt dışı ekonomiyi oluşturanlar başlı-

ca; hiçbir kayda geçmeyen 1.650 bin kişinin yanında, rant gelir elde edenler, büyük ölçekli tarım işletmeleri başta olmak üzere tarım kesimi, gerçek anlamda vergilendirilmeyen mükellefler, belge düzenini engelleyen götürü mükellefler, vergi sisteminde mevcut olan istisna ve muafiyetlerdir. Bunlar ve kayıt dışı ekonominin oluşmasına neden olan vergi mevzuatının karmaşıklığı, vergi idaresinin etkisizliği konularında etkin önlemler alınması zorunludur.

- **Üniter Vergi Sistemi Zorunluluktur. Ancak, mevcut gelir idaresiyle gerçekleştirilmesi olanaksızdır.**

Mevcut yapıda verginin sistematiği büyük ölçüde bozularak gelir vergisi üniter, gerçek tutarlara dayalı olmaktan uzaklaşmış, genelde kaynaktan tevkifat sistemine dayanır hale gelmiştir. Stopaj sistemi olağan dışı yaygın haldedir. Üniter gelir vergisi sisteminden büyük ölçüde vazgeçilmesi nedeniyle, milyarlarla ifade edilebilecek gelir sağlayan gelir ve kazanç sahibi çok sayıda vergi mükellefinin vergi yükü asgari ücretlinin vergi yükünün yarısına ulaşmamaktadır.

Gelir vergisinin sedüler bir vergiye dönüşmesi sonucu ayrı ayrı vergilendirilen gelir türleri için tek oran üzerinden stopajla yapılan bir vergi egemendir.

Oysa, üniter gelir vergisi uygulamasında vergilendirilecek gelir, yükümlünün kişisel, ailesel ve mali durumuna göre indirimler yapıldıktan sonra, bir bütün olarak ve artan oranlı vergi tarifesine göre vergilendirilecektir. Bu uygulama gerçek geliri kavradığından verginin adalet ilkesi çerçevesinde alınabilmesine de olanak tanıyacaktır.

Yapılan düzenlemelerin eksikliği bir yana önemle üzerinde durulması gereken gelir idaresinin etkin çalışmasını sağlamaktır. Mevcut gelir idaresinin nasıl olacağı açık bir biçimde belli olmamakla birlikte geçilebileceği belirtilen üniter sistemle birlikte artacak beyannamelerin incelenmesinin yapılmasını beklemek hayalcilik olacaktır. Vergi toplamada yasal düzenlemeler yanında en önemli koşulun iyi bir organizasyona sahip gelir idaresi olduğu unutulmamalıdır.

- **Kurumlar Vergisi Gerçek Kimliğine Kavuşturulmalıdır.**

Mevcut yapıda, yapılan hesaplamalar kurumlar vergisinde muaflik ve istisnaların tahakkuk eden vergi kadar bir vergi kaybına yasal olarak göz yumulduğunu ortaya koymaktadır.

Kurumlar vergisinin yüzde 25'e düşürüleceği ve istisna kapsamının daraltacağı belirtilmektedir. Vergi istisna ve muafiyetleri tamamen kaldırılmalıdır. Bugüne kadar sıfır kaynak aktarmak amacıyla getirilen muaflik ve istisnalarda ekonomiyi etkilime özellikleri dikkate alınmamıştır.

Nihai amaç, sermaye kesiminin görünürde yüksek ancak gerçekte çok düşük olan vergisinin anlamlı bir orana yükseltilmesi olmalıdır.

Bu yönde atılan adımın geliştirilmesi gerekmektedir.

Zira Devlet alması gereken vergiden istisnalar vasıtasıyla ölçüsüz bir biçimde bizat kendi isteğiyle vazgeçtiğinde asli fonksiyonu olan harcamaları karşılayacak geliri sağlama amacına, diğer bir ifadeyle mali amacına ulaşamaz.

- **Vergi ödemeyenleri halkı şikayet etmek yerine, vergisini ödemeyi zorunlu kılan düzenlemeler yapılmalıdır.**

Reform paketinde, borcunu zamanında ödemeyen mükelleflerin bundan sonra topluca ilan edileceğinden ve dürüst mükelleflerin korunacağından da söz edilmektedir. Devlet acz içinde midir ki, kutsal bir görev olarak mükelleflerin ödemesi gereken vergisini ödemediğinde halka şikayet yolunu tercih etmektedir. Bunun yerine tahsil etmeye yönelik düzenlemeye gidilmelidir. Unutulmamalıdır ki, SSK'nın bugün içine düştüğü durum bu tavrın eseri-
dir.

- **Vergi ödemek yerine, bunu ucuz kredi olarak kullanın denilmektedir.**

Diğer yandan borçlarını ucuz kredi olarak kullanıp ödemeyenlere yeni olanaklar tanımaktadır. Bu vergi cezalarında bileşik faizi kaldırmak şeklindedir. Böylece vergi ödememek adeta teşvik edilmektedir.

- **Kaçakçılık Cezalarının Etkinleştirilmesi Olumlu Bir Gelişmedir.**

Belirtmek gerekir ki, yapılan düzenlemelerde kaçakçıların hapis cezasının ertelenmemesi ya da paraya çevrilmemesi olumlu bir gelişmedir. Bu ceza kaçağı azaltıcı ve caydırıcı yönde bir düzenleme olabilecektir. Ancak unutulmamalıdır ki ülkede vergi inceleme düzeyi çok düşüktür. 1984-1991 yılları arasında vergi incelemeleri oranı yüzde 3.3 düzeyinde olmuştur. 1991 yılı itibarıyla bu oran yüzde 3.7'dir. Yani Türkiye'de her yüz mükelleften 3 ve 4'ü vergi incelemesine tabi tutulabilmektedir.

Cezaların etkinliği açısından ve kaçığın azaltılabilmesi için inceleme oranının mutlak surette artırılması gerekmektedir. Hissedilir düzeyde vergi incelemesi yapılması kayıp ve kaçığın azaltılmasında etkin bir önlem olacaktır.

- **Götürü Vergilemede Kapsam Daraltılmalıdır.**

Götürü vergilemenin kapsamını daraltmaya yönelik olumlu bir adım olarak görülebilir. Büyük şehirlerden, başlayarak da olsa götürü vergilemenin kaldırılması kayıt dışı ekonomiyi de ortadan kaldırmaya yönelik bir adımdır.

Götürü vergileme esas itibarıyla gelir vergisi yapısına ters düşen, bazı zorunlu durumlarda başvurulması gereken istisnai bir uygulamadır. Bugün 1.010 bin götürü vergi mükellefi bulunmaktadır.

Götürü vergi gerek gelir vergisi, gerekse diğer vergiler açısından sorunlar yaratan, en önemlisi de belge düzenini bozan sistem olması dolayısıyla kapsamının mümkün olduğunca daraltılması hatta ortadan kaldırılması gerekmektedir.

- **Yapılacak reformun önemli boyutu Gelir İdaresinde olmalıdır.**

Yapılacak reformun önemli bir boyutu da Gelir İdaresi'nin yeniden yapılanmasını sağlayacak, etkin kılacak yönde olması gerektiğidir. Bu çerçevede gelir idaresinde nitelikli personel çalıştırılmalı, mevcut personelin nitelikleri geliştirilmelidir. İdarenin donanım yetersizlikleri giderilmeli, vergi denetim etkin hale getirilmelidir. Küçük

üniteli vergi dairelerinin kurulması etkin çalışmayı sağlayabilecek önlemdir.

Bugünkü yapıda da vergi toplanabilmekte, fakat etkili olunamamaktadır. Bu nedenle kendi içinde bütünlüğü olan ve organizasyon yapısı düzgün bir vergi idaresi kurulmalıdır.

- **Yapılması Planlanan Vergi Düzenlemelerinin Sonuçları**

1994 yılı için yapılan düzenlemelerle Konsolide Bütçe Vergi gelerlerinde yüzde 5.2 ek vergi artışı sağlanması, 1995 de ise en kuvvetli ihtimalle yüzde 15.5 ek vergi geliri artışı beklenmektedir.

1993 yılı için yüzde 6.8 büyüme ile vergi yükü yüzde 19.4 hesaplanırken, ihtimal hesaplamalarına dayanarak en iyi ihtimalle 1995 yılı için büyüme yüzde 2.9 oranına düşürülmektedir. Bu şekilde vergi yükünün getirilen yeni vergilerinde etkisiyle yüzde 24.4'e çıkacağını tahmin etmek gerçekçi görülmemektedir. 2000 yılında ise OECD ortalama vergi yüküne ulaşılacağı hesaplanmaktadır.

Yıllık program ve bütçe tahminlerinde tüm veriler eldeyen bile bir yıl sonrası için yapılan tahminlerdeki sapma bu konuda fikir verebilmektedir. Enflasyon tahminleri bir yıl sonra 15 puan sapma gösterirken, bütçe açığı tahminlerinin iki kat fazlasıyla gerçekleşmesi, vergide de yapılan tahminlerin fazlasıyla iyi niyetli olduğu sonucuna götürmektedir.

Vergi düzenlemeleri bu şekilde, vergi adaletini sağlamak bir yana olumsuz gelişmelere meydan verecek, kayıt dışı ekonomiki azaltmak yerine yeni vergiler ile daha da artıracak görünümündedir.

Kısaca vergi paketinin ciddi bir şekilde gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu şekilde yasalasması halinde vergi sistemimiz, ne vergide adalet sağlayacaktır, ne vergi tabanını genişletecektir, ne de vergi gelirini beklenen ölçüde artıracaktır.

Türk Vergi Sisteminin yeniden yapılmasını sağlayacak vergi reformunun gerçekleştirilmesi amacıyla kısa ve orta vadede farklı toplum kesimleri ve sektörler arasında önemli vergi kaydırmaları yapılması zorunludur. Kayıt dışı ekonomi üzerine de etkin şekilde gidilmesi gerekmektedir.

TÜKETİCİNİN KORUNMASI

DÜNYADAKİ GIDA STANDARTLARINI GIDA MADDELERİ ÜRETEN ŞİRKETLER OLUŞTURUYOR

Dünyadaki Tüketici Örgütleri oluşturulan standartlara güvenmediklerini açıkladılar

Özellikle çocuklara yönelik olarak hazırlanan bir çok gıda maddesinde kullanılan gıda boyaları ve çeşitli kimyasal maddeler, yetişkin insanların kilo/kan oranına göre hesaplanıyor. Örneğin 70 kiloluk bir insanda 7 kilo kan olabileceği hesabına göre yapılan boya limitleri, 20 kiloluk bir çocuğun 2 kilo olan kanına karşıtığında çeşitli alerjik hastalıklara yol açıyor.

Dünyadaki gıda standartlarını beğenmeyen ve Tüketicisine olan saygısından ötürü kendi standartlarını belirleyen Norveç, İsveç gibi ülkelerde gıda boyası miktarları son derece düşük tutuluyor.

Çocuklara yönelik olarak hazırlanan şeker, jöleli şeker, jiklet ve diğer ürünlerde gıda boyası ürünün albenisini arttırdığı için gıda endüstrileri boyadan vazgeçemiyorlar. Bazı yurt içi ve yurt dışı firmalar ise tamamen doğal boyalardan oluşan ürünleri üretmeye başladılar.

1963 yılında kısa adı FAO olan Gıda ve Tarım Örgütü ile kısa adı WHO olan Dünya Sağlık Teşkilatı tarafından ortaklaşa kurulan ve dünya üzerinde gıda güvenliği ve sağlığı ile ilgili standartları tesbit eden **Codex Alimentarius Commission** adlı kuruluşun aldığı kararların tüketici sağlığı açısından güvenliği tartışma konusu oldu. Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü IOCU ve ABD de yayınlanan Multinational Monitor adlı dergide yer alan rapora göre bu komitede yer alan gıda endüstrisinin temsilcilerinin diğer katılımcılara oranla çok daha fazla oranda temsil edilmesinin gıda

maddeleri ile ilgili tüketici standartlarının güvenilirliğini tartışma konusu yaptı.

Derginin Ağustos sayısında Natalie Avery adlı yazar tarafından yapılan incelemede **Codex Alimentarius Commission** adlı kuruluşun bugüne kadar 230 çeşit gıda maddesi ve 400'e yakın gıda katkı maddesi ve tarım ilacı konusunda standartlar tesbit ettiği belirtilmektedir. Ancak 1989, 1991 yılları arasında yapılan tüm komisyon toplantılarına 97 Üzman, 8 hükümetlerin dışında kalan bağımsız kuruluş temsilcisi katılırken, bu komisyon toplantılarına gıda endüstrisinden 445 temsilcinin katıldığı açıklandı. Bu oranlama ile alınan kararlarda gerek tüketici örgütlerinin temsilcilerinin seslerinin yeterince duyurulmadığı öne sürülüyor.

Codex Komisyonu toplantılarına ancak üye hükümetlerin delegeleri katılabiliyor. Ancak bu delegelerin yeterince bilgi sahibi olmaması yüzünden gıda endüstrisinden gelen uzmanlar kararların oluşmasında etkili ve ücret aldıkları gıda endüstrilerinin çıkarlarına göre kararları etkileyebiliyorlar.

TÜRK-İŞ Tüketici Bürosunca yapılan araştırmada ise, bu komitenin aldığı bazı kararları tüketici güvenliği açısından yetersiz bulan Norveç, Finlandiya gibi ülkelerin kendi gıda standartlarını oluşturdukları ve gıda maddelerinde sağlık açısından özellikle çocuk sağlığı açısından zararlı görülen bazı gıda boyaları ile gıda katkı maddelerini yasakladıkları öğrenilmiştir.

Yazı
İşçile
Beş
İşte

Usta
Yuv
İzine
İşte

Ope
Giyo
Kilo
İşte

Yaz
Mic
Gür
İşte

Stak
Evir
Has
İşte

Kar
Çal
Gitr
İşte

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

	TÜRK-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No: 10 Tel : 433 31 25-26-27-28-29 ANKARA Fax : 433 68 09	14	DOK GEMİ-İŞ Genel Bşk.: NAZIM TUR Büyük Langa Fabrika Sokak Necmibey İşhanı No: 18 Tel : 517 12 78 (3 Hat) Yenikapı / İSTANBUL Fax : 517 13 85
01	TARIM-İŞ Genel Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Necatibey Cad. 22 Tel : 231 78 56-57-58-59 Sıhhiye / ANKARA Fax : 229 85 92	15	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No: 58 İskitler / ANKARA Tel : 342 22 40-51 Fax : 341 27 05
02	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasburg Cad. 7 / 3-4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel : 231 73 55-56-57 Fax : 229 89 31	16	TES-İŞ Genel Bşk.: FARUK BARUT Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel : 212 65 10 (20 Hat) Fax : 212 65 52
02	GENEL MADEN-İŞ Genel Bşk.: ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel : 51 23 12 - 51 20 02 ZONGULDAK Fax : 53 66 35	17	TEZKOOP-İŞ Genel Bşk.: AHMET TAMER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 2/16 Tel : 231 74 94 (6 Hat) Sıhhiye / ANKARA Fax : 231 74 99
03	PETROL-İŞ Genel Bşk.: MÜNİR CEYLAN Yıldız Posta Cad. Evren Sitesi D Blok Tel : 274 88 96 (4 Hat) Gayrettepe / İSTANBUL Fax : 274 74 46	17	TÜRK KOOP-İŞ Genel Bşk.: AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax : 229 58 36 Tel : 230 08 55 - 229 44 80 Yenışehir / ANKARA
04	TEKGIDA-İŞ Genel Bşk.: ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel : 264 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL Fax : 278 95 34	18	TÜMTİS Genel Bşk.: SABRİ TOPÇU İnkilap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel : 530 07 43 Fax : 588 26 20
05	ŞEKER-İŞ Genel Bşk.: HİKMET ALCAN Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel : 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax : 425 92 58	19	DEMİRYOL-İŞ Genel Bşk.: ENVER TOÇOĞLU Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel : 231 80 30-31 ANKARA Fax : 231 80 32
06	TEKSİF Genel Bşk.: ŞEVKET YILMAZ Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat: 5-6 Tel : 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax : 435 78 26	20	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Bşk.: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel : 244 48 38 - 249 56 29 Tophane / İSTANBUL Fax : 244 52 21
07	DERİ-İŞ Genel Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax : 528 62 07 Tel : 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	21	HAVA-İŞ Genel Bşk.: ATILAY AYÇİN İnoirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax : 571 90 51 Tel : 660 14 95 - 99 Bakırköy / İSTANBUL
08	AĞAÇ-İŞ Genel Bşk.: GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20/22-23 Fax : 231 52 19 Tel : 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA	22	LİMAN-İŞ Genel Bşk.: HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel : 231 74 18-19 Fax : 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
09	SELÜLOZ-İŞ Genel Bşk.: MİTHAT SARI Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel : 118 99 - 134 50 İZMİT Fax : 134 51	23	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Bşk.: CENGİZ TEKE Tuna Cad. 30/8 Fax : 434 57 04 Tel : 431 90 44-45 Sıhhiye / ANKARA
10	BASIN-İŞ Genel Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Fax : 229 43 15 Tel : 230 29 08 - 229 85 65 Sıhhiye / ANKARA	24	SAGLIK-İŞ Genel Bşk.: MUSTAFA BAŞOĞLU Necatibey Cad. 23/9-10 Tel : 231 80 45 Fax : 230 23 96 Sıhhiye / ANKARA
11	BASİSEN Genel Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel : 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax : 252 38 35	25	TOLEYİS Genel Bşk.: CEMAL BAKINDI İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No: 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel : 530 73 82 - 585 52 07 Aksaray / İSTANBUL Fax : 530 72 99
11	BASS Genel Bşk.: TURGUT YILMAZ Sümer Sokak 29 Fax : 229 13 03 Tel : 230 13 71 - 230 20 28 Demirtepe / ANKARA	26	TÜRK HARB-İŞ Genel Bşk.: İZZET ÇETİN İnkilap Sokak 20 Fax : 417 13 64 Tel : 417 50 97-98-99 Kızılay / ANKARA
12	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Bşk.: TAMER ERALAN Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Fax : 231 89 36 Tel : 231 72 30 (5 Hat) Sıhhiye / ANKARA	27	TGS Genel Bşk.: ORHAN ERİNÇ Basın Sarayı Kat: 2 Fax : 511 48 17 Tel : 514 06 94-96 Çağaloğlu / İSTANBUL
12	KRİSTAL-İŞ Genel Bşk.: İBRAHİM EREN Kazanıcı Yokuşu, Ağaçağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel : 251 95 77 (3 Hat) 80090 Taksim / İST. Fax : 151 95 79	28	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Bşk.: FUAT ALAN Yeni Selim Paşa Sokak 62 Fax : 513 93 68 Tel : 513 82 54-55-56 Aksaray / İSTANBUL
13	TÜRK-METAL Genel Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel : 231 79 40 (4 Hat) Maltepe / ANKARA Fax : 229 77 14		TÜRK-SEN Genel Bşk.: ÖNDER KONULOĞLU 7 A Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Fax : 9 (5-20) 87 831 Tel : 72 444 Lefkoşe / KIBRIS